

EDITORIAL

Cap a un nou cicle municipal

Vivim, políticament, en un ambient enrarit i erràtic: sense nova llei de presupostos ni a la Generalitat ni a l'Estat, immersos en el judici als polítics catalans i, per si no n'hi hagués prou, amb concatenació de convocatòries electorals. La primera, a poc més d'un mes —i amb la Setmana Santa per entremig— serà per al Parlament espanyol. La societat moianesa es deu sentir, majoritàriament, allunyada d'aquesta comesa, distant d'uns centres de poder que percep aliens, antagònics i hostils. I, tanmateix, estem a les portes que el Parlament espanyol doni veu a uns diputats contraris a la igualtat de gènere, a l'equitat... a la nostra llengua. El feixisme pot ser de nou al llindar.

En un context polític, doncs, on és difícil entendre cap on ens volen portar els seus dirigents, les eleccions municipals continuen essent un espai de petja segura. Sabem veure d'on venien, els nostres pobles, i quina direcció han empès els darrers anys. Als municipis del Moianès hi ha hagut transformacions significatives, començant per la mateixa creació de la comarca. A Moià el finançament ha tingut tot el protagonisme. «S'acaba un cicle», afirma el grup polític AraMoià fent referència als vuit d'anys de govern, que han volgut avaluar de forma conjunta. Sembla que a Moià hi haurà noves candidatures, fet que incrementarà les possibilitats de triar.

A la pròxima TOSCA, just abans de les eleccions, parlarem de les llistes que es presenten als municipis del Moianès, així com els punts que han marcat el mandat i els reptes de futur. A Moià també s'acumularan els temes, entre la construcció de la nova depuradora —les obres estan a punt d'engegar-se en tancar aquest editorial—, els temes urbanístics —amb Montví i les zones industrials com a protagonistes—, la municipalització del servei de recollida d'escombraries, els pisos socials o la liquidació de MoiaFutur ordenada pel jutge a mitjan febrer.

Just al final de legislatura ha irromput un projecte nou: l'adquisició de les naus que encara queden a Les Faixes. Per un import total de 423.500 euros, l'operació no està feta encara, condicionada al vist-i-plau de la Generalitat. De ben segur que és el millor senyal que el problema del finançament ja és pretèrit i que pot ser una oportunitat per a teixir millor l'urbanisme de Moià, acostant al centre el nou Poble Nou de serveis de la carretera de Manresa. També permetria de fer créixer el Centre Cultural Les Faixes i donar més dimensió a les inversions que s'hi han fet. Però igualment mostra que alguns continguts dels programes electorals, com recuperar l'espai del Casal, només són prioritaris com a promesa. Si les inversions al centre històric viuen els millors moments, pot ser tema de debat.

ÍNDEX

Editorial	3
Vida municipal	5
L'adquisició de la finca de les Les Faixes es fa ... <i>J. Font</i>	5
Eleccions municipals: Moià escalfa motors. <i>J. Font</i>	6
Fi d'un cicle: podem deixar de parlar del deute! <i>Aramoià</i>	8
Actes i esdeveniments	10
La botifarra d'ou moianesa toca el cel! <i>E. Permanyer</i>	10
Tres Tombs de Moià 2019. <i>À. Mur</i>	12
Sant Sebastià, Festa Major d'Hivern. <i>E. Roca</i>	14
Les entitats informen	15
Un llibre sobre els catalans de l'Havana. <i>A.C. Modilianum</i>	15
Museu de Moià	16
Biblioteca Municipal 1 d'Octubre	17
Notícies del Cercle. <i>Cercle Artístic del Moianès</i>	18
Esports	20
2 Turons, la cursa de muntanya que ja ha fet el cim. <i>J. Font</i>	20
L'Escola de Trail del Moianès. <i>J. Font</i>	22
Sopa de lletres	23
Moianès	24
Ocupació i formació, pilars del Consorci. <i>Cons. Moianès</i>	24
Projectes de joventut del Consell Comarcal	25
Notes terçolenques. <i>R. Puig</i>	28
Festival de Titelles del Moianès	29
Un cineasta a l'Estany. <i>D. Prat</i>	30
Restauració de Santa Creu de la Plana. <i>J. Canamasas</i>	32
Un àngel majestuós vola pel Moianès. <i>F. Rochel</i>	34
Concurs «La qualitat és en el detall»	36
De fora estant	37
Conferència a Barcelona sobre el Toll ... <i>M.À. Petit</i>	37
Perfils	38
Anna Guiteras, historiadora de l'Amazònia ... <i>J. Clarà</i>	38
Lletres	43
Versos diversos... <i>B. Fonts</i>	43
El racó dibuixat	44
Sant Cugat de Gavadons. <i>J. Thos</i>	44
Publicacions	45
Breus / Moviment demogràfic	47
Necrològiques	48
Dades meteorològiques	50

Fot. C.I.C. - Moià

VIDA MUNICIPAL

L'adquisició de la finca Les Faixes es fa pública en el ple

Josep Font

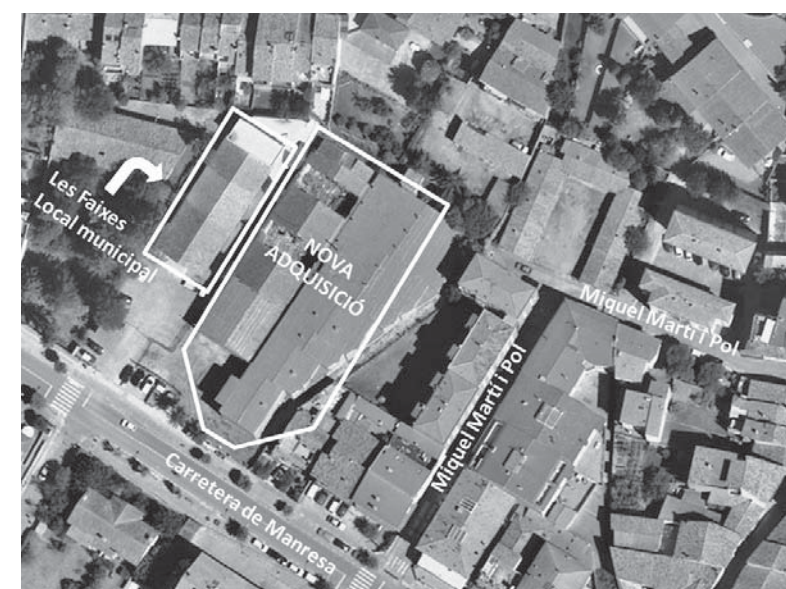
El ple de l'Ajuntament de Moià de gener havia inclòs moments de misteri: en els pressupostos del 2019 hi figurava una previsió econòmica per a una adquisició que l'alcalde va preferir no explicitar. I ha estat en el ple celebrat el 20 de febrer, i durant la sessió de control, quan s'ha escatit de què es tractava: el 14 de febrer un decret d'Alcaldia va aprovar el Plec de clàusules administratives per a l'adquisició directa de la finca de Les Faixes.

Aquesta compra és d'una quantia de 350.000 euros, que, afegint-hi l'IVA, suposarà una despesa total de 423.500 euros. D'aquest import, 320.000 provenen de la Diputació, previstos inicialment per a rehabilitar l'ajuntament. L'alcalde va justificar aquesta inversió imprevista pel fet que havia estat la propietat qui havia proposat la venda. Aquesta finca va despertar l'interès de l'equip de govern per ser limítrof amb l'equipament municipal de Les Faixes i perquè permetrà de connectar en el futur el centre històric amb la carretera de Manresa.

L'ajuntament està a l'espera, només, del vist-i-plau del Departament de Governació de la Generalitat. A preguntes de l'oposició, el secretari va descriure el procediment i els terminis a partir de l'autorització de la Generalitat:

constituïció de la mesa de contractació per a negociar preus a la baixa (el Plec fixa el màxim), adjudicació, escriptura pública i registre. Tot plegat, entre vuit i deu dies, va reblar el secretari. La competència del tràmit és de l'Alcaldia, però Dionís Guiteras va explicitar que no tenia cap inconvenient a tramitar-ho pel ple.

El ple de febrer, que va transcórrer amb agilitat i bona entesa entre l'equip de govern i l'oposició, va aprovar per unanimitat l'aprovació de l'avanç del Pla Especial del Circuit Verd. Per a aquesta aprovació la Diputació va fer un estudi previ d'un import de 40.000 euros. L'alcalde va ressaltar la importància d'aquest equipament per a la pràctica del motociclisme, que permet «projectar Moià a Europa i al món». El ple també va aprovar el nomenament de Sebastià Padrisa com a jutge de pau i d'Ana Santiago com a suplent.

Emplaçament del Centre Cultural i de les naus que s'adquiriran

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Mercè Bigorra, Jaume Clarà, Josep Font, Albert Lozano, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaix, Elvira Vilardell
Administració: Eduard Gómez

Impressió: Winihard Gràfics, Moià
Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació
DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 4'5 euros

LA TOSCA és membre de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

Amb el suport de

Eleccions municipals: Moià escalfa motors

Josep Font

El procés per a les eleccions municipals del 26 de maig a Moià s'ha encetat d'hora. Els indicis fan pensar que seran més concorregudes que les del 2015.

Els més matiners en presentacions han estat les CUP, que, just acabades les festes de Nadal, van organitzar el 12 de gener a Les Faixes l'acte *Capgirem, un projecte comú*.

Amb intervencions de la CUP d'Arenys de Munt i de l'alcalde d'Artés Ernest Clotet, les CUP van subratllar el valor públic que aporta la participació popular i la presa de decisions assembleària. L'acte va comptar amb força assistència, i destacava la presència de molts regidors i regidores d'anteriors equips de govern a Moià. Entre les nombroses intervencions i preguntes del públic, el representant de Ràdio Moià va clavar-la en preguntar si les CUP farien o no una candidatura. La resposta oficial ha trigat poques setmanes a concretar-se: «Som poble» és el lema de la presentació pública de la candidatura Capgirem Moià, que s'ha fet al vestíbul de l'Ajuntament de Moià el divendres 1r de març, amb parlaments de persones que integraran la candidatura, encara que l'ordre de la llista no estava encara decidit.

També s'ha fet públic que Maria Tarter encapçalarà la llista que es presentarà per Junts x Moià. Els vots, a més, computaran al PDeCAT pel que fa a la representació comarcal. Maria Tarter es va integrar a l'ajuntament l'any 2011 i va formar part del primer govern d'unitat. Des del 2011 ha fet de portaveu del grup, però és la primera vegada que encapçala la llista. Maria Tarter és també consellera comarcal

des del 2015. Així mateix s'ha confirmat que a la llista hi continuaran Montserrat Girbau i Jordi Marsinyach, els altres dos regidors actuals.

Aramoià va presentar a Les Faixes, el 22 de febrer, un balanç de l'obra feta. *S'ha acabat un cicle* i el balanç va abastar les dues legislatures que ha governat Aramoià —la segona amb una majoria aclaparadora—. La presentació va gravitar, gairebé exclusivament, en la reducció del deute i la gestió econòmica, i va permetre de conèixer anècdotes de reunions amb els principals directius de la banca d'aleshores i com alguns moianesos propers a Aramoià van facilitar contactes i van fer gestions per afavorir el refinançament del deute. L'assumpció de valentia per a fer front a la realitat ha permès, en aquests vuit anys, passar d'un deute estimat de 25,5 milions d'euros l'any 2011 a 8,2 milions l'any 2019. L'alcalde va esmentar el nom de força persones que van permetre *teixir complicitats*. També va esmentar el nom dels ex-regidors i ex-regidores d'Aramoià absents en la presentació.

El repàs d'algunes frases de la intervenció permetien de reviure la duresa de la gestió pública d'aquests anys: «hàviem de dir allò que pots i no el que vols» o «vam acomiadar el 40% de la plantilla i vam ser injustos, acomiadant els més dèbils contractualment». Amb l'economia municipal sanejada, la presentació es va cloure amb el lema de futur «Ara sí, reiventem-ho tot»; va advertir que alguns regidors i regidores «ja estem molt cansats», que «sols no ho podem fer» i va acabar fent una crida als assistents per a afegir-se al projecte.

Acte de la CUP. Regidors del PDeCAT. Acte d'Aramoià (fot. J. Font)

Fi d'un cicle: podem deixar de parlar del deute!

AraMoià

«Desgraciadament continuar amb la crema de diner públic a la plaça del poble no ajuda a recuperar la credibilitat enfront de qui ha d'ajudar a finançar el dèficit actual».

Aquesta descriptiva sentència apareix en l'informe de la Diputació de Barcelona sobre la situació econòmico-financera de l'Ajuntament de Moià; un deute aproximat de 25,5 M€ fou el regal que trobarem fa vuit anys. Vuit anys després, AraMoià tanca un cicle. Han estat dues legislatures molt dures, amb molta feina feta, quasi tota a l'ombra, però amb el principal compromís electoral assolit: resoldre la situació econòmica de l'Ajuntament de Moià i redreçar totes les males pràctiques que havien portat a aquella situació.

Afrontàvem el repte sense por, de cara, qüestionant-nos-ho tot. Veníem d'uns anys de molta agitació social i calia entomar-ho amb molta cura. Havíem d'analitzar cada despesa, cada partida, cada conveni, i deixar només allò imprescindible.

Cal destacar que la resposta de tots els moianesos va ser exemplar. Tothom tenia molt clar que hi havia un problema al qual s'havia de fer front remant tots junts en la mateixa direcció. Les facilitats i la predisposició a actuar en benefici de la comunitat varen ser una constant que ens va ajudar molt.

Com ho vam fer?

Vam ser sincers, cruament sincers. Quan encara no sabíem la magnitud de la tragèdia, vam convocar tots els treballadors municipals i vam haver de dir-los que no els podíem pagar les nòmines: l'anterior govern s'havia gastat totes les bestretes que es rebien mensualment de la Diputació. A part del deute monstruós,

estàvem arruïnats. No podíem pagar! I havíem de trobar la manera de resoldre-ho.

També vam ser sincers amb les empreses, amb les entitats moianeses que feia anys que no cobraven les subvencions compromeses, amb les entitats bancàries, amb les institucions oficials (Generalitat de Catalunya, Diputació de Barcelona, Seguretat Social), a tots vam dir-los el mateix: no podem pagar.

Amb la complicitat de moltes persones que ens van ajudar de forma desinteressada, amb la sinceritat sempre al davant de tot, innovació en les propostes, humilitat i atreviment vam aconseguir molts resultats: que els grans bancs estiguessin d'acord a refinançar-nos el deute, amb l'aval del Departament d'Economia de la Generalitat, posant només com a garantia uns pressupostos innovadors i realistes que havien de permetre retornar el crèdit.

Finalment no s'arribà a signar, perquè fou el govern de l'Estat espanyol qui «comprà» tot el deute dels municipis i institucions. Aquest crèdit portava implícit un pla d'ajust que s'acaba quan finalitzi l'última quota del crèdit, l'any 2025.

Tots aquests records ens queden molt lluny, són el reflex d'una realitat que vam voler deixar enrere ràpidament. Teníem clar que havíem de fer tot el possible per resoldre l'enorme forat municipal que ens condemnava a uns alts impostos, rebent a canvi uns serveis minsos. No volíem traspasar aquest problema a les futures generacions. Ells no tenien cap culpa que arribéssim a ser portada als principals diaris catalans i ocupéssim pàgines i pàgines als diaris espanyols i fins i tot internacionals. Moià era un exemple del que no es podia repetir. Ens vam conjurar perquè fos un exemple de com ens en podíem sortir. I ens hi vam abocar de ple.

En l'actualitat, el deute s'ha reduït de 25,5M€, un 375% del pressupost, a tancar en el 2019 amb 8,2M€ i un 112% del pressupost. D'un deute de 4.470€ per habitant a un de 1.312€. Cal recordar que el màxim permès per la llei és del 75%. Encara no hi som, però estem en el bon camí.

Què ha passat mentre lluitàvem per reduir el deute?

Com a part negativa, constatem que ha aflorat un altre problema municipal fruit de la mateixa mala gestió: l'urbanisme. Una legislatura i mitja treballant amb el POUM no han estat suficients per a poder encarrilar-lo, a causa dels greus problemes que cal solucionar. Aquesta serà una tasca a la qual qui ocupi la casa de la vila haurà de fer front sense dilació. Esperem que trobi el suport dels altres grups municipals que no hem trobat nosaltres.

D'altra banda, com diu la dita, cal fer de la necessitat virtut. Durant tots aquests anys hem necessitat ingressos extres si volíem fer front a qualsevol projecte o mínima inversió. Amb una gran tasca col·lectiva, hem aconseguit una gran quantitat de subvencions que ens han permès de fer inversions necessàries per a la vida

moianesa. Des de la reforma de Les Faiques per a esdevenir un local polivalent i funcional fins a arreglar els desperfectes més importants de la via pública, passant per les necessàries campanyes de civisme que han estat exemple a copiar per part d'altres municipis catalans.

El fet de necessitar subvencions per a tots els projectes ha provocat que passés molt temps entre la redacció del projecte i el moment en què l'hem pogut executar. Acabem la legislatura amb uns quants grans projectes a punt de començar: depuradora, parc de bombers, pla de mobilitat, camins escolars, urbanització de Montví de Baix, carrer de Sant Pere, carrer de Josep Gallart, POUM, civisme, assetjament escolar...

Un cop tancat aquest cicle ens preguntem: i ara què?

Quan mirem enrere i veiem que hem assolit aquell objectiu que ens semblava impossible, ens sentim alliberats i orgullosos de la feina ben feta. Amb humilitat, recordem tot el que podíem haver fet millor i no vam poder o no vam saber fer.

De l'estiu ençà hem fet un procés de reflexió intern molt important. Hem de continuar? Ens hem de dissoldre? Abans de resoldre aquestes qüestions hem fet l'exercici d'enumerar tant les coses que no havíem aconseguit resoldre com totes les possibilitats i oportunitats que se'ns obrien amb aquesta nova situació econòmica.

D'aquest procés n'ha resultat un projecte molt engrescador. Un projecte que ha permès d'incorporar molts nous col·laboradors a aquesta gran família que som AraMoià. Un projecte ple de projectes.

I ara què?

Ara sí, reinventem-ho tot.

Si vols col·laborar o fer-nos algun comentari o suggeriment, pots escriure'ns a: comunicacio@aramoià.cat.

Balanç de Dionís Guiteras (fot. J. Font)

ACTES I ESDEVENIMENTS

La botifarra d'ou moianesa toca el cel!

Elvira Permanyer i Sert

El dia 21 de febrer, dins els actes de la Festa de la Botifarra d'Ou, se sabé el resultat del Quart Concurs Nacional de Botifarra d'Ou, convocat per la Confraria del Gras i el Magre i la Fundació Oficis de la Carn, en les dues modalitats, la «Millor botifarra d'ou artesana tradicional de

mm i presentada en forma de ferradura, i amb un pes per unitat d'entre 100 i 200 grams. Es valora el lligat a mà pels dos caps.

En canvi, la millor botifarra d'ou artesana singular té llibertat de composició pel que fa a ingredients carnis o altres.

Sempre ha de contenir ou, com a mínim en un 10%, i estar embotides en tripa natural. No pot contenir tampoc cap tipus de colorant ni additiu.

Si l'any passat la botifarra d'ou artesana singular de Cal Vives era la guanyadora, amb la seva combinació amb carxofes i llardons, a més de la menció honorífica de Cal Noc per una botifarra artesana tradicional,enguany la cansaladeria de Cal Noc ha aconseguit el primer premi per la seva botifarra d'ou artesana tradicional.

Des dels inicis del concurs, Cal Noc s'havia anat presentant i havia obtingut mencions honorífiques per la seva boti-

farra artesana tradicional. I enguany la perseverança i la bona feina li ha permès d'aconseguir el primer premi. Cal dir a més que també ha obtingut una nova menció honorífica, en aquest cas per una proposta de botifarra d'ou artesana singular amb una combinació amb ceps, ceba fregida i formatge parmesà. Aquestes botifarres d'ou s'han pogut degustar els dies de Dijous Gras i Carnes-toltes.

Guillem Sala i Vilardell

Catalunya» i la «Millor botifarra d'ou artesana singular de Catalunya». La botifarra d'ou de Moià un any més ha aconseguit premis.

Segons les bases del concurs, la millor botifarra d'ou artesana tradicional ha de ser elaborada exclusivament amb carns de porc, ous, sal, pebre i altres espècies naturals. No pot contenir cap tipus de colorant ni additiu. Embotida en tripa natural de porc de calibre entre 32 i 38

Connectem la població
amb la pràctica esportiva

La Diputació de Barcelona fomenta els hàbits saludables, l'educació i la integració de la població dinamitzant l'esport als municipis.

Connectem

molt més del que t'imagines

Descobreix-ho a:
www.diba.cat/connectem

**Diputació
Barcelona**

#DibaOberta

Tres Tombs de Moià 2019

Àlex Mur Creus, Comissió dels Tres Tombs de Moià

Per a culminar les festes d'hivern de Moià, el diumenge 27 de gener es van celebrar els tradicionals Tres Tombs, una festa centenària de la nostra vila que va ser recuperada l'any 1983. Les celebracions en honor de sant Antoni abat, però, van començar abans de la diada de Sant Sebastià, amb una missa el dia assenyalat, 17 de gener, que es va celebrar, com és tradició, a l'església parroquial de Santa Maria.

Així, doncs, la vigília de Sant Sebastià, coincidint amb la cercavila dels Garrofins amb el Pollo i els teiers, la banderera dels Tres Tombs de l'any 2018, Lourdes Moya, acompanyada en seguici pels administradors, els banderers d'anteriors edicions i els membres de la junta dels Tres Tombs, al so dels Grallers de Moià, va portar la bandera de sant Antoni Abat des del seu domicili fins a la casa del banderer d'enguany, Bernat Coma, on es va consumir el traspàs de la bandera, la capa i el barret per a ser proclamat oficialment banderer dels Tres Tombs de Moià 2019. Seguidament, per tal de culminar la jornada, els tres administradors entrants i el flamant banderer van oferir el tradicional sopar als antics banderers. A l'àpat, que es va celebrar a Les Faixes, hi van assistir més de vuitanta comensals, incloent-hi la junta de la Comissió dels Tres Tombs.

En aquest sentit, el maig de 2018 va tenir lloc la renovació de part dels onze membres que conformen aquest òrgan de l'entitat, amb el pas al costat del fins llavors president, Josep Paretas, i de la històrica membre Felisa Serra. Ambdós van rebre un merescut i emotiu reconeixement al seu treball i dedicació per part de la nova junta i de col·laboradors de la festa dels Tres Tombs. Les incorporacions a la junta són les de Rosa Ponsa, que n'és la

nova presidenta, i les de Josep Picanyol i Àlex Mur com a nous vocals.

Seguint, doncs, amb la festa, el dissabte 26 de gener a la tarda, vigília de la celebració dels Tres Tombs, els Grallers de Moià van anar a casa dels administradors sortints, Josep Farràs, Claudi Clusella i Jordi Mota, i dels administradors entrants, Martí Arañó, Josep Ges i Xavier Campmany, per oferir-los una serenata.

El mateix dia al vespre, a la plaça Major, la ballada de *country* i els espetecs de la llenya cremant ambientaven l'inici de la gran botifarrada. La manca de fred va fer sortir els moianesos de casa i, en conseqüència, el to festiu es va imposar. Va ser a partir de les vuit del vespre quan les primeres botifarres van sortir de les graells ben cuites i, com és tradició, regades amb vi negre, per a servir-se en un entrepà amb pa amb tomàquet o pa amb alloli. En total es van servir uns 500 entrepans i la festa va culminar amb el sorteig d'una completa panera, els afortunats guanyadors de la qual van ser en Pep Gaja i l'Assumpta Vilaró.

El banderer, Bernat Coma

Ja el diumenge 27 de gener, dia de celebració dels Tres Tombs, la jornada va començar amb la concentració i l'esmorzar dels participants davant el Club Esportiu Moià i el cementiri municipal, on els carruatges i els altres integrants de la cavalcada es van posar a punt. Enguany el dispositiu de mobilitat va comptar amb els dos agents de la Policia Local, quatre agents dels Mossos d'Esquadra i cinc persones voluntàries.

Quan el campanar va tocar les onze del matí, va donar inici la cavalcada dels Tres Tombs, encapçalada pel banderer i els administradors, que anaven precedits per la banda musical moianesenca Somhi de Caraband. El cavall del banderer, dòcil i agraït, és una euga criada a Moià, de nom Negreta, propietat d'Antoni Arisa. Pesa uns 800 kg i des de fa uns quants anys s'encarrega de dur a la seva eskena el banderer de cada edició.

A continuació van seguir els carruatges de tir llarg i curt vinguts de diverses contrades del país. Els Carreters del Lluçanès, carros del Maresme, del Vallès Oriental o d'Osona tirats per cavalls o mules. Un any més, el cèlebre carro tirat per dos bous provinent de Taradell va ser dels més admirats i fotografiats. Seguidament,

la carrossa amb la banda dels Grallers de Moià va donar pas als cavalls de munta i les carrosses, entre les quals va destacar l'enginyosa paròdia ambientada en la dictadura franquista, «Escuela de San Antonio Abad».

Finalment, l'àmplia i variada col·lecció local de tractors d'època tancava la cavalcada dels Tres Tombs, seguida per un nombre destacable de cavalls de munta que es van incorporar a la passada durant el segon tomb. Després, doncs, de tastar el tortell i el vi bo a Cal Bou, a l'arribada del tercer tomb a la plaça Major per a la seva benedicció, els balladors Cosme Homs i Aleix Roca van interpretar el solemne i tradicional Ball del Contrapàs Curt de Moià davant el banderer i els administradors.

Per a culminar el tercer i darrer tomb, a la plaça de l'Hospital la junta va repartir els records d'aquesta edició dels Tres Tombs a tots els participants de la cavalcada i, per a arrodonir la festa, es van fer les tradicionals fotografies davant el monument a Rafel Casanova, amb el banderer, al costat dels administradors sortints i entrants i envoltat pels antics banderers d'aquesta festa tan nostrada que hem de saber estimar i que mai no hem de deixar perdre.

Visca sant Antoni Abat!

Benedicció d'un dels carros (fot. Comissió dels Tres Tombs)

Sant Sebastià, Festa Major d'Hivern

Elisa Roca

A part dels actes ja ressenyats en la crònica dels Tres Tombs, farem esment que el dissabte dia 19 de gener, a les set del vespre, van sortir els Garrofins, el Pollo —que estrenava vestidura nova— i els teiers pels carrers de la vila en la seva tradicional ballada de la vigília del dia del sant copatró de Moià. Van sortir i tornar, després del recorregut, a Can Carner, lloc on es va canviar de roba la quitxalla per posar-se i treure's el característic abillament de garrofins.

L'endemà, dia de Sant Sebastià, va escaure's en diumenge i, per tant, es va poder aprofitar la celebració eucarística habitual de les dotze del migdia, més concorreguda, per tal que els Garrofins ballessin en honor del sant, davant l'altar, com ja és tradició.

Un cop acabada la missa, cantats els goigs i besades les relíquies de sant Sebastià, la colla de dansaires, amb ajut de pares i mares de la quitxalla que també ballava, van condicionar un espai prou ample per a poder dansar còmodament.

El motiu fou que el dia es va llevar fred i plujós i es va decidir dur a terme la festa a l'aixopluc. La Cobla Sabadell va interpretar el parsimoniós Ball del Ciri, el Ball dels Garrofins i el Ball de Gitanes, tot els balls amb una introducció proferida per Ramon Tarter. Per tal de donar l'acte per tancat, es van tocar sardanes, com sol ser el costum.

Com a novetat, s'hi va incorporar el Ball de Bastons de Moià, efectuat per un grup de joves bastoners i amb l'acompanyament musical d'una gralla. L'afany és poder mantenir nens i joves engrescats fins que puguin ballar les danses purament tradicionals, Ball del Ciri i Ball de Gitanes, a l'hivern, i Veguers de Sant Joan a l'estiu, i assegurar un relleu generacional de balladors i balladores.

Prèviament, el diumenge 13 de gener, havia tingut lloc la competició esportiva que cada any se celebra als voltants de la festa major d'hiver moianesa: parlem de la cursa dels 2 Turons, a la qual ja se li dedica un altra crònica en aquesta TOSCA.

LES ENTITATS INFORMEN

Un llibre sobre els catalans de l'Havana

Associació Cultural Modilianum

El dissabte 16 de febrer va tenir lloc a la Biblioteca Municipal 1 d'Octubre, de Moià, la presentació del llibre *Molta terra catalana a l'Havana*, del monistrolenc d'adopció Josep Maria Torné i Pinyol. A Monistrol de Calders s'havia presentat en societat el propassat 23 de desembre.

L'obra s'estructura en cent vint-i-un relats biogràfics (cinquanta-nou presentats en aquest primer volum) sobre aquells catalans que van emigrar a Cuba i hi van fer fortuna, tant aquells que van tornar triomfadors (els coneguts com a *indianos*) com aquells que van fer de l'illa caribenya la seva nova pàtria i s'hi van quedar. És una mostra molt representativa d'aquells catalans que, sovint amb pocs recursos, van haver d'emigrar; perquè, encara que ara pugui semblar estrany, hi va haver una època en què Catalunya, en lloc de ser terra de rebuda d'immigrants, ho era d'emigrants. Uns emigrants que hagueren de treballar de valent per a prosperar i que no sempre se'n sortiren. Sense oblidar que també n'hi hagué una part, potser no molt nombrosa però sí qualitativament

important, que van fer fortuna utilitzant sistemes menyspreables com el comerç d'esclaus o l'explotació de mà d'obra esclava en els *ingenios*.

L'organització dels relats és temàtica, per àrees econòmiques o d'activitats, amb freqüents remissions entre els noms que són tractats en altres relats. Així, en aquest primer volum, l'autor ens parla dels hisendats sucres i cafeters, els industrials, els tabaquers, els farmacèutics, els traficants d'esclaus, els polítics i militars, els relacionats amb el món del ferrocarril, i els grans comerciants i naviliers. Entre els industrials hi ha el moianès Jaume Torrents i Seramalera, un dels acusats també d'haver fet negocis amb el tràfic d'esclaus.

A Moià la glossa de l'obra va anar a càrrec del president de l'Associació Cultural Modilianum i, a continuació, l'autor va explicar el procés que, una vegada prejubilat, el va portar a interessar-se per la presència dels catalans a Cuba. El llibre es complementa amb les fotografies dels edificis actuals que havien pertangut a catalans.

Els garrofins i els teiers, a Can Carner (fot. Tere Fernández)

Jaume Clarà i Josep Maria Torné en l'acte de presentació (fot. Bibl. 1-O)

Museu de Moià

Idiomes a la permanent

Comencem l'any amb un nou suport didàctic de la visita de l'exposició permanent del Museu de Moià. Inaugurem les explicacions de sala en dos idiomes, castellà i anglès. Les traduccions han estat realitzades per personal tècnic del museu amb la intenció d'acostar el discurs arqueològic i paleontològic de les sales de l'exposició al públic de llengua no catalana.

L'acústica del Toll

No és el primer cop que s'estudien les Coves del Toll per les seves propietats acústiques i de so. A principis de l'any passat vam tenir una estudiant de Sydney, Victoria Tran, que va fer el seu treball d'investigació al Parc Prehistòric de les Coves del Toll, titulat *Archaeo-acoustic technology and sonic environments*. A finals d'any i durant el primer trimestre d'aquest s'hi ha afegit el projecte de final del màster d'art sonor de la Universitat de Barcelona de Marc Naya, que investiga sobre l'acústica de diferents espais arquitectònics a través de la veu (el cant i la paraula) i l'afectació del cos de l'interpret en espais naturals amb molta reverberació. En Marc investiga aquest vessant del so de la cavitat prehistòrica amb altres tres cantaires.

Horari d'estiu a les coves

Us fem saber que el dissabte 16 de març encetem l'horari d'estiu continuat, de 10:30 a 19h, al Parc Prehistòric de les Coves del Toll. El Museu de Moià continua amb el seu horari d'obertura habitual, de dijous a diumenge.

Visitants i escolars 2018

Ha passat ràpid i deixem el 2018 enrere. Un any en què les xifres de visitants i escolars dels dos equipaments, Museu

i Parc Prehistòric de les Coves del Toll, tornen a fer bona cara. El volum de visitants tant de les Coves com del Museu ha arribat als 18.239, entre particulars i grups. Quant a l'oferta didàctica escolar, continua quedant palès l'èxit d'aquesta en l'expedient curricular de les escoles de tot Catalunya. Enguany ens han visitat 220 escoles (39 d'elles noves) amb un total d'11.423 escolars, que han vingut a gaudir de les activitats lúdico-didàctiques que es realitzen a casa nostra.

Exposicions temporals

El 24 de febrer va ser l'últim dia per a visitar l'exposició *25 anys de diorames: Pessebristes de Moià*. Després de dos mesos d'obertura al públic, s'ha confirmat l'èxit, amb 455 visitants.

Aprofitant l'Any Pompeu Fabra, el passat 2018, el Museu ofereix al públic visitant la nova temporal *Pompeu Fabra, una llengua completa*, des del 28 de febrer. Aquesta exposició va adreçada a tots els públics i es podrà visitar, dins l'horari d'obertura del Museu, fins al 30 d'abril.

Acústica a la cova del Toll (fot. Museu)

Biblioteca Municipal 1 d'Octubre

Durant el mes de febrer es va realitzar un taller de poesia i teatre adreçat als alumnes de 6è de l'Escola Pública J. Orriols i Roca i de l'Escola Pia de Moià, a càrrec de Montse Vilà, de TeatreArt. La poesia serveix d'excusa per a treballar l'expressió oral. De forma lúdica es parla de la importància de diferents elements que intervenen en la comunicació, posant especial atenció en la interpretació del text.

Aquest any s'ha engegat un nou concurs adreçat als usuaris més cinèfils: la travessa dels Òscars. Es demanava endevinar quins serien els guanyadors dels premis de l'Acadèmia en les categories més rellevants, i per a les quatre persones amb més encerts s'ha regalat un mes de subscripció a la plataforma Filmincat.

L'exposició del mes de febrer també va estar relacionada amb el món del cinema: la pintora manresana Lúcia Flotats va presentar diferents quadres de rostres del cinema sota el nom «Va de cine».

El divendres 8 de febrer es va fer la xerrada i projecció del documental *K2 + Broad Peak + Manaslu: 72 dies al límit*, de l'alpinista Sergi Mingote, on explicava la seva experiència a la muntanya i el projecte 3x800 Solidary Project, New Guinness Record. L'audiovisual posava en valor l'esport, la muntanya i la natura com a mitjà d'inclusió social. També contenia l'ascens a la segona muntanya més alta del món, i la més difícil, el K2, i també al Broad Peak, la dotzena muntanya més alta del planeta. Aquesta activitat es va fer en col·laboració amb el GEMI.

El taller de febrer es va dedicar al carnetoltes i els participants van confeccionar màscares de superherois i de superheroïnes.

El dissabte 16 de febrer es va presentar el llibre *Molta terra catalana a l'Havana*

(vol. 1), de Josep Maria Torné, de Monistrol de Calders.

A la tertúlia «Llegir el teatre», a càrrec d'Elvira Permanyer, es va parlar de *La bona persona de Sezuán*, de Bertold Brecht, en la qual l'autor interpel·la l'espectador/lector sobre el concepte de la bondat. Posteriorment es va anar al Teatre Nacional de Catalunya a veure l'obra.

El divendres 22 de febrer es va fer la segona xerrada del cicle d'hivern del Cercle Artístic del Moianès.

La tertúlia de novel·la, a càrrec de Marian Baqués, va tractar d'un clàssic de la literatura catalana: *Bearn o la sala de les nines*, de Llorenç Villalonga.

La biblioteca disposa d'un nou servei: el préstec de tauletes per als usuaris que es troben a la biblioteca per tal que puguin navegar per internet i conèixer les aplicacions de la Xarxa de Biblioteques de Catalunya. Per altra banda, des del mes de març també podeu seguir les activitats, recomanacions i novetats de la biblioteca des d'Instagram a través del compte @bib.moia.

Xerrada de Sergi Mingote (fot. Biblioteca 1-O)

Notícies del Cercle

Cercle Artístic del Moianès

Durant els mesos de desembre, gener i febrer han continuat les activitats ordinàries del Cercle Artístic: les classes del dimarts amb la Marina Berdalet, les sessions de dibuix per a infants del dijous a Calders i del dissabte a Moià.

Per altra banda, el grup de *sketchers*, dibuixants, hem assistit a les trobades per dibuixar que s'han organitzat al Moianès i comarques veïnes: el dia 23 de desembre a Santa Maria d'Oló, el 26 de gener a Vic, el 16 de febrer a Centelles —coincidint amb l'Embruixat 2019—, el 17 de febrer a Monistrol de Calders —per la festa major d'hivern—.

Cal destacar també que han continuat les xerrades a la biblioteca, amb projeccions de reportatges de procés creatiu produïts per Filmòtica i dirigits per Enrique Villalonga, d'Eivissa.

Un any més s'han felicitat les festes de Nadal a diversos establiments que han mostrat gust i dedicació a decorar els aparadors. Enguany també a establiments de Castellterçol i de Santa Maria d'Oló. A Moià, Bar Casal, Cal Plàcid, Gavi, Ferreria Grau, Peixateria Nova, Cal Maties i ABIC; a Castellterçol, La Muguet, Ca l'Adroguer i Pastisseria Miró; a Oló, Cal Ramonet, Pastisseria Pedrals i Carnisseria Arcos.

Sketchers del Cercle Artístic

**CLÍNICA DENTAL
PUJOL**

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moià
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

061 CatSalut
Respon

Cost de la trucada segons operadora.

**Creus que has
d'anar a urgències?
Truca al 061.**

Sabies que una gran part de les urgències mèdiques es poden resoldre sense haver d'anar a l'hospital? Al 061 responem les teves consultes de salut les 24 hores i t'indiquem on has d'anar per rebre l'atenció més ràpida.
Per una salut millor, 061 CatSalut Respon.

061.gencat.cat
#061CatSalutRespon

 Generalitat
de Catalunya

7,5 Milions
de futurs

ESPORTS

2 Turons, la cursa de muntanya que ja ha fet el cim

Josep Font

El diumenge 13 de gener va tenir lloc la 17a edició de la 2 Turons. Aquesta cursa, que va néixer amb el precedent de la Moià - Sant Feliu de Guírdia - Moià, que transcorria per carretera, ha mantingut la seva programació per la Festa Major d'Hivern de Moià durant una generació, gairebé, amb la presència de corredors —i gossos— vinguts d'arreu.

Aquest any 2019 hi han participat un total de 435 atletes, de procedències molt diverses: a més del Moianès i comarques properes, com el Bages, Osona, Berguedà, els dos Vallesos, l'Anoia, el Barcelonès o el Baix Llobregat, hi havia corredors de llocs com la Seu d'Urgell, Maçanet de la Selva, Cambrils, Lleida, Ponts, Vilafranca del Penedès i Amposta.

L'edició d'enguany oferia cinc curses diferenciades per la distància i la modalitat: la més llarga i la principal, però, és la cursa de muntanya de 21 km que transcorre per corriols tècnics i força difícils entre els turons de Sant Andreu, la serra de Vilaclara i el torrent de Rodors. Actualment, la cursa dels 2 Turons està homologada per la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya, que havia enviat jutges durant tot el cap de setmana per a comprovar el recorregut, la senyalització, els controls, l'assistència sanitària... així com altres paràmetres que permeten de garantir uns estàndards de qualitat elevats per als corredors. L'organització de la cursa, una iniciativa de la família Padri-

sa, ha estat co-organitzada pel GEMI en els darrers sis anys, coordinant una colla elevada de voluntaris per a fer-se càrrec de l'assistència als corredors.

Des que a inicis del present segle es va crear la 2 Turons, les curses s'han popularitzat i evolucionat. Ara, a Catalunya, les curses de muntanya que es programen anualment es compten per centenars. La de Moià manté, en aquest context, la identitat d'una cursa pionera de mitja muntanya dels dies més crus de l'hivern. Núria Padrisa, que l'ha vist

néixer i créixer, diu que «la cursa és com una gran taula, amb quatre puntals: l'organització, els participants, els voluntaris i els col·laboradors». Que la taula estigui equilibrada depèn de cadascuna de les potes i és el que permet que els participants s'acomiadin cada any de Moià felicitant l'organització.

Classificació general

- 1r, Gerard Morales (centre)
- 2n, Ferran Alboquers (esquerra)
- 3r, Abdelkados Mouj Nia (dreta)

Classificació Sub 23

- 1r, Pol Ubasart
- 2n, Pau Nacenta
- 3r, Oriol Requena

Classificació dones

- 1ª, Manu Vilaseca (centre)
- 2ª, Núria Ferrer (dreta)
- 3ª, Montse Picanyol (esquerra)

Organització de la cursa. Podis: general, sub-23 i dones (fot. J. Font)

L'Escola de Trail del Moianès

Josep Font

Potser us els heu creuat aquest hivern alguna tarda-vespre, corrent pels carrers, amb el frontal al cap i vestuari de color verd: són les noies i els nois de l'Escola de Trail del Moianès, que s'entrenen pels camins dels volts de Moià.

L'escola va ser fundada i dirigida per Ferran Alboquers Aliberch, amb qui parlem a les instal·lacions del Club Esportiu el dia que fa vint-i-set anys. Els alumnes li han portat un pastís per a celebrar l'aniversari, que mengen amb delit després d'entrenar-se més d'una hora. En Ferran, que és graduat en INEFC i professor d'educació física, va començar a córrer a setze anys i és un professional de l'entrenament. Li preguntem com va néixer la idea de fer una escola per a ensenyar a córrer...

Doncs precisament d'una lesió molt llarga que vaig tenir i que em va apartar de practicar curses durant dos anys. Va ser una etapa dura. Un dia vaig pensar «no pots córrer, però pots ensenyar els altres a córrer». I va ser així com el curs 2013-2014 va arrencar l'Escola de Trail

del Moianès, que va ser la segona de tot Catalunya.

L'escola té un objectiu que ho envolta tot: que els nens agafin un hàbit d'estimació i de respecte per la natura; és la primera cosa que volem inculcar. Més endavant ja els introduïm temes específics d'entrenament, com córrer fent sèries, utilitzant el rellotge, fent *fartlek* (es tracta d'un terme suec que designa un «joc de córrer» amb canvis de ritme i d'intensitat). Alguns, amb el temps, s'adonen que córrer no és el que més els agrada, i ho deixen, però aquest hàbit d'estima per la muntanya i la natura ja el tenen interioritzat.

I una escola tan peculiar, quina mena d'alumnes té, d'edat i de procedència?

Hi ha alumnes des de 4 anys a 17 anys, ja que a partir dels 18 es fa formació de rendiment específic, que fan en solitari. A més de Moià, tenim alumnes d'Artés, Calders, Castellterçol, Collsuspina, Caldes de Montbui, Sant Feliu de Codines... N'hi ha un de Barcelona, que puja dues vegades a la setmana per aprendre a córrer

per la muntanya i entrenar-se. Pel que fa als pares, hi ha de tot, n'hi ha que els agrada córrer, però a d'altres no. Fins i tot tenim casos de pares que, veient com als seus fills els agradava, al final s'hi han posat ells, a entrenar-se a córrer.

I quants sou, en aquesta escola, de professors i alumnes?

Aquest any hem iniciat un grup de competició, amb una quinzena de nois que s'entrenen el dilluns, amb uns objectius molt específics. Cadascun participà, almenys, en sis curses de muntanya infantils. Haver consolidat aquest grup ens fa il·lusió, però és que, entre tots els grups, hi ha 180 nois i noies. Hi ha nens que s'entrenen un dia a la setmana, d'altres dos i algun fins i tot tres. Som sis professors fent de monitors i és que hi ha entrenaments cada dia. El dimecres, per exemple, es fan sis grups diferents.

L'escola arribarà al cinquè aniversari el pròxim curs. Quines perspectives de futur teniu?

Enguany, a més del grup de competició, hem renovat el vestuari, d'un color verd característic. La marca de roba esportiva Tuga, que és la que patrocina la selecció catalana de trail-running, es va oferir a esponsoritzar l'escola. Estem oferint al Moianès una nova alternativa per als nois, cívica i esportiva. Estem plantant una cultura de respecte a la natura i a la muntanya que, amb els anys, volem que doni altres fruits, a més dels esportius. Moià és un lloc molt bo per a entrenar-se i fer curses de mitja muntanya. Està a prop de Barcelona, però disposa d'uns desnivells i un entorn que no es troba ni a l'àrea metropolitana ni a la plana de Vic ni al Bages, i cal aprofitar-ho.

En Ferran Alboquers reivindica la cursa dels 2 Turons, en què enguany ha quedat segon classificat, per la seva tradició i característiques. Ara n'hi ha moltíssimes, de curses de muntanya, però poques com la de Moià. És una cursa «de les autèntiques».

SOPA DE LLETRES

Elvira Permanyer

I	L	B	A	I	O	N	A	P	Ç	D	L	V
Z	E	I	C	R	U	U	L	R	Y	O	L	U
N	R	K	P	E	R	O	L	D	A	U	A	E
E	A	B	M	T	M	F	A	M	N	A	N	H
G	O	I	S	H	U	S	M	D	A	G	G	Z
R	S	S	G	L	S	L	O	E	L	T	O	R
A	A	B	A	A	A	T	S	M	A	Q	N	J
L	P	E	R	N	E	S	O	L	T	R	I	N
Q	F	B	I	M	Y	Q	L	P	A	L	S	B
Y	O	F	N	W	N	D	L	O	C	A	S	U
S	C	K	O	Ç	I	R	O	X	P	O	A	L
W	P	Y	R	B	B	C	T	N	B	Z	U	L
L	L	E	N	G	U	D	A	Y	C	R	U	A

Embotits de Moià

Busqueu el nom de tretze noms d'embotits que elaboren els cansaladers i xarcuters de Moià. Podeu trobar els noms a la pàgina 50.

Ferran Alboquers amb alumnes de l'Escola de Trail del Moianès (fot. J. Font)

MOIANÈS

Ocupació i formació, pilars del Consorci

Consorci del Moianès

El Consorci del Moianès, amb l'objectiu de promoure l'ocupació i oferir orientació i acompanyament a la inserció laboral i suport ocupacional a la comarca, ha sol·licitat diferents programes al SOC - Generalitat de Catalunya, i se li han concedit els següents per a l'any 2019:

20 contractacions dins el programa 30 plus dirigit a persones de trenta anys o més. Ofereix un ajut econòmic a les empreses contractadores, consistent en el salari mínim interprofessional proporcional a les hores treballades durant sis o nou mesos. Els participants realitzaran una formació adaptada al lloc de treball per tal de tenir més eines i més recursos per a desenvolupar-se en l'entorn laboral.

19 itineraris Ubicat per a dur a terme projectes d'orientació i acompanyament a la inserció laboral de persones desocupades o en situació de precarietat laboral. Les actuacions són enfocades en el mateix procés de recerca de feina, en l'anàlisi de l'ocupabilitat i de les competències de la persona i en la millora d'aquestes, però també en el coneixement de l'entorn productiu i l'acostament a les empreses.

10 persones contractades en el programa Treball i Formació. Aquest programa consta de diferents línies de subvenció: PANP (persones en situació d'atur no perceptores de prestacions per desocupació o subsidi i preferentment més grans de 45 anys), PRMI (persones en situació d'atur beneficiàries de la renda mínima d'inserció), DONA (dones en situació d'atur; s'hi inclouen les dones víctimes de violència de gènere).

7 persones contractades dins el programa Enfeina't, que fomenta accions per a la contractació laboral temporal i acompanyament a la inserció de les per-

sones en situació d'atur de llarga durada. Ofereix actuacions d'experiència laboral i actuacions d'acompanyament a la contractació. En aquest cas s'oferiran contractacions de diferents durades (entre sis i dotze mesos) i en diferents llocs de treball (un tècnic de formació, dos auxiliars administratius, dos informadors turístics i dos peons de brigada de manteniment).

1 referent d'ocupació juvenil. El SOC promou un nou programa amb l'objectiu de facilitar i acompanyar la transició de les persones joves des del sistema educatiu al sistema laboral i ocupacional. A través del treball en xarxa i transversal dels diferents dispositius que treballen amb persones joves s'oferixen els recursos més adequats en funció de les casuístiques personals o socials de cada jove, mitjançant la constitució d'unes unitats especialitzades en el territori.

1 curs FOAP d'auxiliar administratiu. Quinze persones s'estan formant per obtenir el certificat de professionalitat de nivell 1 d'operacions auxiliars de serveis administratius i generals. És un títol oficial expedit pel Departament de Treball. Per a obtenir-lo, els alumnes han de cursar 430 hores de formació teòrica més 40 hores de pràctiques en empreses, realitzaran un mòdul complementari de 30 hores de xarxes socials i eines 2.0 i també un mòdul complementari de 40 hores de durada en temes de prevenció de riscos laborals, medi ambient i igualtat de gènere.

A més a més, al Consorci també se li ha atorgat el **projecte innovador i experimental del SOC**, per un import de 107.922,33 euros, que li permetrà desenvolupar actuacions lligades a la innovació en l'ocupació i en el teixit productiu, dirigides a les persones, empreses, ajuntaments i entitats del territori.

Projectes de joventut al Consell Comarcal

Consell Comarcal del Moianès

Des del Consell Comarcal del Moianès s'han desenvolupat diferents projectes per i amb les persones joves del territori, fent-los més visibles, empoderant-los i acompanyant-los per a una millor qualitat de vida. Els projectes que ara com ara estan actius són els següents:

Exposició Controles? Durant el mes de febrer a l'Auditori de Sant Josep hi ha hagut l'exposició *Controles?*, proporcionada per la Diputació de Barcelona. Adreçada a joves, professionals i famílies, ha rebut la visita de més de cinc-cents alumnes i dels claustres dels dos instituts de la comarca, de les professionals de serveis socials, tècniques municipals i comarcals i de totes aquelles famílies interessades. Les persones responsables de l'exposició van estar fent tallers als dos instituts, reforçant així els continguts treballats en l'exposició.

Formem part de la **Comissió de la Fira de l'Estudiant** de Manresa que es durà a terme el mes d'abril perquè els estudiants del nostre territori hi puguin assistir a fi d'estar informats de les sortides formatives, es puguin assessorar i coneguin les opcions que hi ha al seu abast per a desenvolupar un projecte personal i/o formatiu. S'està realitzant un treball conjunt amb l'Institut Moianès i l'Institut Escola Castellterçol per tal que els alumnes que hi participin puguin accedir a la informació que els pot ser útil per a es-

collir el seu futur professional i personal.

Per a potenciar la participació estem col·laborant en un intercanvi juvenil, **Linguistic Diversity, Inclusion and Sustainability**, engegat des de l'Associació de Llatins per Catalunya, donant l'oportunitat d'assolir una experiència enriquidora. S'hi desenvolupen diverses competències, com ara relacions socials, afinar l'oïda amb un idioma estranger, aprendre a conviure amb l'equip de joves d'altres països i cultures diferents. Del 13 al 21 d'abril acollirem joves d'Itàlia, Bèlgica i Portugal.

Des de l'àrea de persones del Consell Comarcal s'ha contractat la figura de la referent d'ocupació juvenil per a acompanyar les persones joves en el disseny del seu itinerari. L'objectiu és reconduir-los altra vegada al sistema educatiu o acompanyar-los en el procés d'orientació per a la inserció laboral, a través d'un treball en xarxa transversal, integral i de qualitat.

I, com a clam, hi ha prevista l'obertura de l'Oficina Jove del Moianès per a prestar servei a tota la població jove de la comarca. Oferint informació, formació, xerrades, sessions, orientacions, assessorament individualitzat: en fi, activitats varies, adreçades als joves i noies. Per a aconseguir aquest abast comarcal, l'oficina jove estarà descentralitzada, de manera que serà itinerant. L'engeguem amb moltes ganes i il·lusió!

Premsa Comarcal

Premsa Comarcal

Paisatges per descobrir molt a prop de Barcelona

► Osona, Bages i Anoia configuren el territori que s'estén pel centre de la demarcació de Barcelona. Són tres comarques plenes de sorpreses, valors naturals, patrimonials i una gastronomia excel·lent. Tot plegat a mig camí entre la Mediterrània i els Pirineus.

Montseny, Pantà de Santa Fe

El Bruc, Anoia, St Pau Guàrdia, Montserrat; rutes senderisme. FOTO: IGNASIÀ-S. BOIXADER

Cardona, Bages. FOTO: JOSEP CANO I DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Redacció

Podríem parlar dels valors naturals que aglutinen aquestes tres comarques ben comunicades amb la capital catalana, però no fariem justícia al seu patrimoni monumental. Tot un seguit d'esglésies romàniques, monestirs, temples gòtics, torres de guaita i fortalises medievals es troben escampats per tot un territori de terres ufanes, amb productes que configuren una cuina única com les mongetes de Collsacabra, els cigronets de l'Anoia, la patata del bufet, la llonganissa i els embotits de Vic, els formatges de Moià, Oló, el Bages juntament amb el mató de Montserrat, el vins de

la DO del Bages i els caves de l'Anoia.

ACTIVITATS PER GAUDIR DE LA NATURA

Però abans de menjar cal fer un xic d'exercici i per això tenim diversos espais protegits que són tot una temptació. L'Espai Natural de les Guàrdies-Savassona que inclou l'embassament de Sau; un bosc frondós per fer rutes a peu i en BTT, a més de caiacs per descobrir els racons que amaguen els penya-segats de Sau. El Parc del Castell de Montesquiu, un espai agradable per on passejar i descobrir les llegendes que s'amaguen en aquesta fortalesa. El massís de Sant Llorenç del Munt

i la serra de l'Obac amb l'antic monestir romànic coronant el seu cim, a 1.104 metres d'alçada. La muntanya de Montserrat, un dels símbols de Catalunya, on si va per visitar el santuari i la moreneta o per caminar entre formacions geològiques que recorden l'art gaudinià. O el massís del Montseny declarat Reserva de la Biosfera on cada època de l'any els boscos de faig, castanyers i avets vesteixen un color diferent. En tots ells hi trobarem una extensa xarxa de camins senyalitzats, centres d'interpretació per conèixer el medi natural i l'activitat humana, acollidores cases de turisme rural i hotels particulars per sentir-se com a casa.

Moià, Moianès, Coves del Toll. FOTO: ALBERT MIRÓ I DIPUTACIÓ BARCELONA-18

CAMINS D'AIGUA, LA FORÇA INDUSTRIAL

Tres rius, Ter, Llobregat i Cardener van moure enginyers industrials no fa masses anys, alguns dels quals s'han convertit actualment en museus didàctics. Vora el Ter va néixer una important indústria tèxtil,

la colònia industrial de Borgonyà i el Museu Industrial del Ter en una antiga fàbrica cotonera, en són un clar exemple. Ara el Ter compleix un altre missió, guiar als senderistes per l'itinerari GR 210 Camí vora Ter i permetre que el rem impulsi el caiac per les seves aigües.

El Cardener, afluent del Llobregat, dibuixa una bonica vall vigilada per l'influent castell de Cardona convertit en Parador de Turisme i per la col·legiata de Sant Vicenç, una mostra perfecta del romànic primitiu de Catalunya. Les mines de sal que ja explotaven els romans, són avui un recurs turístic amagat sota terra. Des del Pont Vell sobre el Llobregat, es té la millor perspectiva de la ciutat de Manresa amb la col·legiata de Santa Maria d'estil gòtic català enlairada i a prop del riu, la cova on va viure Sant Ignasi de Loiola camí de Terra Santa, ara convertida en un magnífic temple barroc.

L'aigua també

era la protagonista a Igualada al ser utilitzada per la indústria de la pell i pel molí paperer de Capellades. El Museu de la Pell a la capital de l'Anoia, està ubicat a la fàbrica de Cal Boyer i a l'antiga adoberia de Cal Granotes i inclou el Museu Comarcal de l'Anoia.

EL PAISATGE DES DE L'AIRE

Una bona manera de descobrir les formes geogràfiques és des de la cistella d'un globus aerostàtic. Tant a Vic com a Igualada hi ha diverses empreses que ofereixen aquest servei. El vent ens condueix de forma parsimoniosa i ens dona temps suficient per

veure com es dibuixa la plaça Major de Vic, el casc antic de carrers estrets però convertit en un animat centre comercial, el temple romà, la magnífica catedral o el modern Museu Episcopal. Potser que el vent ens porti cap el Lluçanès per descobrir l'església i el claustre de Santa Maria de Lluça i el curiós castell medieval o les corrents d'aire ens deixin a prop de Prats de Lluçanès i si és diumenge, ens doni temps d'anar al mercat i si coincideix en primer diumenge de mes, al Mercat del Rebost de productes artesanals. Tot un món de sorpreses a quatre passes de Barcelona.

www.barcelonaesmoltmes.cat

Notes terçolenques

Ramon Puig

Castell en Positiu, en pre-campanya

Mitjançant bustiada de fulls volants, CeP, que dirigeix la casa gran en solitari amb quatre regidors, fa esment que l'oposició del PIC (també amb quatre) acusa els altres dos grups, PDeCAT (2) i ERC (1), de ser «satèl·lits» de l'equip de govern. CeP vol exposar que han treballat en equip, l'orgull d'haver recuperat la ràdio després de gairebé tres dècades, el projecte d'institut-escola, la consolidació del Centre Espai Escènic com a «teatre del Moianès», a més de la panoràmica firal de cada darrer trimestre de l'any: Fira de Fires, Capgirem l'Avet, etc. Els altres tres grups del consistori de moment no han sortit a la palestra externa propagandística.

El PIC no abona els pressupostos

Visiblement molestos, els quatre regidors del PIC no han donat suport als pressupostos per considerar que només miren de cara a «la galeria». La solidaritat que la cap de llista i ex-alcaldeessa, Carme Tantiñà, i l'ideòleg del PSC, el veterà Sebastià Padrós, amb els empresonats —en especial amb Toni Comín— fa que en el possible nou «tauler d'escacs» que serà la pròxima llista podrien re-situar el paper de l'incombustible Ramon Cordero, sempre fidel a l'ortodòxia «pesquera». Cordero és a l'ajuntament des de l'any 1979!

El PDeCAT sí que els avala

Els validen perquè consideren que cal «modernitzar el poble». Com a exemples, esmenten el Memorial Democràtic - Espai Franch, la proposta de «nova modernització» de la plaça Prat de la Riba —en polèmica urbanística aquests darrers anys— i el Bosquet de Can Sedó, on se celebren jocs infantils i actuacions i que engloba l'Espai Juvenil i l'emissora municipal.

ERC i la memòria històrica

L'únic regidor d'aquesta formació, Vicenç Sánchez, s'ha implicat a fons en la comissió de memòria històrica en el vuitantè aniversari del final de la guerra civil. Ja hem informat dels concerts i projectes d'aquest tema, com l'espectacle *Ovidi 4*. Aquesta primavera diversos films, d'acord amb el Cine Club Comarca del Moianès, faran esment d'aquesta efemèride.

Reobertura de l'Espai Franch

Josep Franch Clapers, el mític artista local d'orientació llibertària que va immortalitzar l'exili en unes impressionants pintures, va deixar a l'Arxiu Nacional de Catalunya la seva obra pictòrica, una part de la qual fou acollida a la reconvertida sala d'exposicions de l'espai de l'antic Cafè del Centre. Per raons d'humitat, i d'altres, el local fou posteriorment clausurat. La sala s'ha reobert recentment, però no era cap secret que alguna de les peces estava malmesa. Fonts ben informades comentaren que el tema havia passat per etapes tant de deixadesa com de desinterès.

Escena 42, 4ª mostra de teatre

Quan fa uns quants dies Gaietà Ferró, director del Grup Nou de Teatre, em passà un llarg tríptic amb la programació d'enguany, vaig tenir el pressentiment de qualitat assegurada. Aquest 24 de febrer, el grup egarenc La Gollunaka ha ofert un clàssic passat al cinema, *Qui té por de Virginia Wolf*. Per als més grans, flotava en l'aire l'ombra dels protagonistes de la veterana pel·lícula dels anys seixanta, amb la parella Richard Burton i Liz Taylor. La platea, ben plena, aplaudí fortament els protagonistes, Ester Batlló i Josep Manuel Martínez, que actuaren sota la direcció d'Eduard Garcia i la mateixa Batlló.

Festival de Titelles del Moianès

El Festival de Teatre de Titelles del Moianès, l'únic d'àmbit comarcal a Catalunya, vol ser una cita anual del millor d'aquest gènere artístic que, amb àmplia mirada, podem anomenar «teatre i cinema d'animació», programant activitats de tota mena: exposicions, tallers, cursets, conferències, espectacles, audiovisuals i el que sorgeixi. Treballant des del primer dia per atreure l'atenció de la població local i intracomarcal, així com dels mitjans de tot àmbit que, amb la difusió del festival i les seves activitats, aporten visitants no tan sols de la comarca, sinó també de fora, interessats en gaudir de la programació del festival i dels serveis locals i de l'entorn del Moianès.

L'escassa, per no dir nul·la, programació d'espectacles de titelles en aquesta àrea fa que el festival tingui encara un valor i un atractiu afegits, venint a descobrir el teatre de titelles a molta gent. La qualitat, diversitat i interès de les propostes del programa, així com l'opció de veure espectacles de diferents tècniques i estils, adreçats a tots els grups d'edat —infantil, familiar, jove i adult— són un reclam extraordinari que crea i fidelitza un públic, cada any més ampli.

La tercera edició del Festival de Titelles del Moianès mantindrà les dates de la segona edició, la darrera setmana de juny i la primera de juliol. Concretament,

del divendres 28 de juny al diumenge 14 de juliol, amb activitats gairebé diàries i concentrades sobretot en els caps de setmana, de divendres a diumenge.

Enguany, el festival passa de dues a tres seus. Calders, que amb dues edicions ja s'ha guanyat un públic fidel. Monistrol de Calders, que hi va participar per primer cop l'edició anterior i el va acomiadar amb entusiasme. I Sant Quirze Safaja, que s'hi afegeix amb molta il·lusió.

El programa definitiu es donarà a conèixer a finals d'abril, però podem avançar ja que el divendres 28 de juny a les set del vespre hi haurà la inauguració oficial, amb

parlaments i vernissatge, al Centre Cívic de Calders, on fins al 7 de juliol hi haurà instal·lada la magnífica exposició de titelles de Tailàndia, de la Col·lecció Taraneya (vegeu www.taraneya.com/tailandia), que mostrarà diversos tipus d'ombres i alguns titelles Hun krabog. El titellaire aragonès Toy Benedicto, propietari de la col·lecció, oferirà, repartides durant els deu dies d'exposició, quatre visites guiades —més les que es demanin per a grups al telèfon 938 309 006—, durant les quals representarà fragments d'espectacle com a demostració pràctica de cada tècnica, segons dicta la tradició tailandesa. La primera serà després de l'acte protocol·lari i les altres els dies 2, 4 i 6 de juliol a les 19.30 hores.

Un cineasta a l'Estany

Marina Berdalet i David Prat

El dissabte 23 de febrer, el cine de l'Estany es va omplir de gent per veure l'estrena de la versió definitiva del documental *L'Estany, teixit de gent i art*, de Leonardo de Armas, un retrat del poble que segueix el corrent narratiu de les experiències dels artistes que hi viuen.

Leo de Armas, juntament amb Jesús Jordan, té una productora, Hagakure Films, que promou treballs cinematogràfics que commoguin, que no siguin només entreteniment, que generin autoreconeixement en l'espectador. Jesús és el productor i Leo el director i realitzador. El novembre passat buscaven un lloc on organitzar uns cursos d'estiu i també on Leo pogués recloure's per a avançar el guió d'un documental sobre l'atleta Gervasio Deferr que s'ha de finançar amb un

nou recurs econòmic: la criptomoneda. Voltaven amb cotxe per pistes del terme d'Oló i el cotxe de Jesús va tenir un problema ben a prop del nucli de l'Estany. Va ser una parada obligatòria que els va conduir al centre de visitants de la Casa de Cultura i van tenir la sensació de ser víctimes d'una felicitat fatalitat, d'experimentar una connexió immediata amb l'entorn. Aquell podia ser el lloc que buscaven. Poc després, Leo es va instal·lar a l'Estudi del Prior, dins les dependències del Monestir de Santa Maria, i es va passar dues setmanes treballant intensament en el seu projecte.

De mica en mica es va començar a veure pel poble: xerrant amb la gent als bars, anant a comprar als comerços, passejant per l'entorn i assistint a activitats culturals de l'Estany. Va ser així que va reviure experiències de comunicació que recordava del poble de la seva infantesa, on qualsevol informació es podia convertir —són paraules seves— en substància de vida per a tothom. I també va conèixer l'elevada quantitat d'artistes per quilòmetre quadrat que té l'Estany. Tot plegat va fer decidir Leo a realitzar un documental sobre el poble.

Leo de Armas va néixer en 1964 a Cuba i es va criar fins als catorze anys en un petit poble de muntanya, Los Tanques. És bonica i sorprenent la curiosa coincidència de la referència aquàtica que tenen els topònims *Los Tanques* i *L'Estany*. A Los Tanques hi havia unes basses d'aigua (uns *tanques*) enormes que alimentaven una central hidroelèctrica situada a 8 quilòmetres del poble, muntanya avall.

A Leo l'interès per l'art li va arribar als cinc o sis anys. A Los Tanques hi arribava regularment un home amb quatre o cinc mules carregades amb els aparells i les

bobines que calien per a fer sessions de cinema al poble. La pantalla era un llençol d'elaboració casolana que s'instal·lava a l'aire lliure. Es treien les cadires de l'escola i, si no n'hi havia prou, la gent es portava la cadira de casa. Els altaveus eren vells i rudimentaris i durant les projeccions la imatge sempre tenia un retard d'un segon o dos en relació al so. La imatge de l'actriu dient «T'estimo» coincidia amb el so del tret d'un revòlver que apareixia dos segons més tard a la pantalla. Però era tan gran el desig de participar d'aquella experiència que el públic ajustava el retard internament per seguir la pel·lícula. Allò era una festa per a tothom i va marcar Leo per sempre. Es va fer amic d'aquell home i va aprendre les beceroles de la projecció cinemàtogràfica.

També es delia pel teatre, afició que es va congriar a l'escola del poble i que a quinze anys va esclatar amb la formació d'una companyia de teatre amateur que va actuar per Cuba i va obtenir premis diversos. Quan va acabar el batxillerat, Leo va entrar a l'Escola d'Art de l'Havana, un campus universitari on conviuen tota mena d'artistes: ballarins, dramaturgs, actors, músics, pintors, gravadors, litògrafs, etc. Aquest ambient va acabar de definir la seva vocació artística. Enllestida la carrera, va iniciar una vida professional intensa: va fer teatre, va fer d'actor en telenovelles cubanes, va formar part d'un grup de música de cambra i també va tocar en orquestres. Finalment, amb vint-i-nou anys, decideix venir a Europa i, a Barcelona (al CECC, Centre d'Estudis Cinematogràfics de Catalunya), acaba els estudis de cinema que havia iniciat a Cuba.

Actualment viu del tot dedicat al món de la realització, producció i distribució cinematogràfica. I és per això que va considerar que el millor regal que podia oferir al poble que l'ha acollit era justament un documental. La primera versió de *L'Estany*,

teixit de gent i art es va presentar el dia 4 de gener a la sala polivalent de la Casa de Cultura del poble. Unes cent persones, mogudes per la curiositat i sense saber ben bé què hi anaven a veure, s'hi van aplegar. Quan va acabar el documental, un silenci màgic va recórrer la sala. I és que, a part de la qualitat tècnica i artística de la peça, Leo va aconseguir meravellar els espectadors a través del relat dels artistes, posant en valor el patrimoni natural i cultural del municipi.

L'èxit d'aquesta primera projecció va animar Leo a ampliar la pel·lícula amb imatges que ja tenia i amb d'altres que gravaria a l'escola del poble. El resultat final és un documental de mitja hora de durada que es va presentar el 23 de febrer en un cine ple de gom a gom. I per segon cop els estanyencs van rebre amb una enorme satisfacció i alegria les imatges d'un documental que, a partir d'ara, ja és una part del patrimoni cultural del poble.

L. de Armas gravant el documental
(fot. M. Berdalet)

A l'escola de l'Estany (fot. M. Berdalet)

Restauració de Santa Creu de la Plana

Josep Canamasas

El desembre passat va començar la restauració de l'església romànica de Santa Creu de la Plana, situada a la parròquia de Sant Joan d'Oló, dins el terme municipal de Santa Maria d'Oló. Actualment és propietat de la Fundació la Plana, empresa que es dedica a l'hostalatge, acompanyament i cultura. La seva presència en aquest mas data de 1986 i es va convertir en fundació quan va adquirir la finca l'any 2002.

Segons la guia de la *Catalunya romànica*, aquesta església surt documentada l'any 1081 dins el terme del castell d'Oló, fent la funció de capella rural dins aquesta parròquia. És en el primer quart del segle XVII quan, a uns cinc-cents metres d'aquesta, es va construir el nou temple de Sant Joan i aquí va començar la decadència i abandonament del culte a la Santa Creu.

Malgrat tot, a finals del segle XVII o principis del XVIII es va convertir en església barroca. S'aixecà l'edifici entre 70 i 80 cm per construir-hi una volta. Es va cegar la finestra de l'absis i es va tancar

la porta d'entrada que hi havia a migdia per a obrir l'actual, una portalada adovellada que està a la façana de ponent. Segurament són d'aquesta època la finestra de creu llatina i el campanar d'espadanya d'un sol ull. També sembla fet al mateix temps l'esperó construït a la cara sud per a preservar que no s'obris l'edifici. L'última actuació que s'hi va fer en aquella època és l'arrebossat amb argamassa, tant exterior com interior.

En 1936, durant la guerra civil, va ser profanada i va quedar sense culte. Es va abandonar i va passar a fer funcions de pallissa o de magatzem.

En 1989, aleshores propietat de la fundació ESICO, aquesta va obtenir una subvenció de la Diputació de Barcelona d'un milió de pessetes per a consolidar la fonamentació, ja que començava a presentar una gran esquerda a la façana actual. Els treballs van consistir en una neteja exterior i posterior reforçament del terreny i assentament dels murs construït una sabata de formigó, ja que a l'edifici no hi havia fonaments. També es va apro-

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg
Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

fitar per a tirar a terra la volta enguixada construïda en el segle XVII i tornar a obrir la finestra de l'absis i la porta original. Pel que es veu, no es va aturar l'obertura de l'esquerda.

L'edifici que ha arribat als nostres dies és un temple de caire rural edificat en el segle XII. Té una planta irregular, formada per una sola nau de 10 metres de llargada per 5 d'amplada. L'alçada té 4,5 metres i l'absis un radi interior de 2,35 metres. Degut al gruix de les parets, d'un metre, té una superfície total de 57 m², dels quals només 30 són útils. No té grans ornamentacions. A més del que ja s'ha comentat, es pot veure una finestra de doble esqueixada al mur de migdia i un absis semicircular amb volta de quart d'esfera. El mur que tanca la nau per l'est és més elevat que la teulada i està coronat per una petita creu de pedra. La teulada és de bigues de fusta que connecten amb un cavall central i, alhora, les bigues també es creuen amb l'enllat per a poder fer-hi descansar les teules.

El projecte de restauració i la direcció de l'obra és a càrrec de l'arquitecte local Guillem Sala Güell, i els treballs *in situ* els realitzen els paletes autònoms Jaume Sala Burdó i Jesús Guardiola Oller, tots dos d'Oló. Amb la restauració actual es pretén preservar l'edifici i que es pugui utilitzar com a sala d'actes. Els primers treballs van ser desmuntar

la teulada i treure l'embigat i després es va fer un cinturó perimetral amb formigó armat a la part superior de manera que quedin les quatre parets lligades. A més es posarà un tirant d'acer a la part superior per a evitar que es torni a obrir l'edifici. S'està fent el rejuntat de la pedra, tant exterior com interior, amb un morter especial perquè sembli més antic. S'ha fet la coberta de l'absis amb malla d'acer i formigó, cobert amb teula antiga. A l'interior s'hi farà paviment al terra i s'hi col·locarà algun tipus de ceràmica antiga. També es pretén reconstruir l'altar. El quart de volta semiesfèrica de l'absis es deixarà enguixat, deixant testimonis de les intervencions que s'hi van fer en els segles XII i XVII, respectivament. També es col·locarà material ceràmic als llocs on falta la pedra per a fer ressaltar la rehabilitació actual. S'ha construït un voladís amb doble teula a tot el voltant exterior, que abans era senzill. La teulada, que es tornarà a bastir amb teules antigues, s'aguantarà amb una encavallada de fusta de cedre on descansaran les bigues del mateix material. Finalment, es pretén penjar una campana al campanar de cadireta.

Amb un pressupost total de 40.000 euros i una feina acurada per part dels paletes, al poble de Santa Maria d'Oló de ben segur tornarem a tenir església per mil anys més.

Santa Creu de la Plana (fot. J. Canamasas)

Un àngel majestuós vola pel Moianès

Francesc Rochel i Vara

«Hola, em dic Roger, tinc set anys i visc a Moià. Voldria explicar a tots els amics i lectors de LA TOSCA que la meua mare, l'Eva, ha escrit un conte on parla de mi i de totes les coses que m'han anat passant durant aquests anys. A mi m'ha fet molta il·lusió, una il·lusió que ja hem compartit amb molta gent. Hem fet algunes presentacions, a Moià, Castellcir i Castellterçol. Espero que el conte us agradi molt i, com a agraïment al vostre interès, us faig arribar un dibuix que he fet especialment per a vosaltres. Moltes gràcies i una abraçada.»

Il·lustració de Marta Capdevila

Benvolgut Roger, hem rebut amb molta alegria les teves paraules i també el dibuix que ens dediques a tots nosaltres. Per tant i de tot cor, moltes gràcies. Quan la teua mare ens va explicar la iniciativa de voler fer la presentació del seu conte *Un àngel majestuós*, LA TOSCA va fer-li la proposta de poder acompanyar-la a les diferents presentacions i, amb l'acceptació de l'Eva, hem pogut viure amb vosaltres l'emoció de cada moment.

Tanmateix, cal fer una mica d'història i recordar que en el número 761 (maig-juny 2016), la teua mare ens va explicar la campanya de «Roger en marxa», que va ser una lliçó de solidaritat de tot un poble i una comarca. Tenies cinc anys, i un munt de gent ho va fer possible d'una manera espontània, creativa i amb molt d'entusiasme, perquè la finalitat de tot plegat era aconseguir suport econòmic per a poder accedir a una intervenció quirúrgica que per a tu era molt important. La intervenció la va realitzar el Dr. Nazarov amb la tècnica descrita com a «mioténofasciotomia». Renoi amb la paraula, oi Roger?

«Majestuós Roger», dibuix i títol del mateix Roger

D'això ja fa dos anys. En aquest temps el teu esforç, constància, treball, voluntat i coratge —i cal dir que sempre amb un somriure a la cara— han estat el motiu perquè la teua mare volgués fer-te aquest homenatge en forma de conte ple de valors i positivitat. Aquest homenatge —segur que els teus pares hi estaran d'acord— pot estar dedicat també a totes les famílies que per diferents circumstàncies lluiten amb sobreesforç per aconse-

guir millores per a algun membre de la família.

I ara sí, si vols fem una mica de recordatori de les presentacions del llibre *Un àngel majestuós*. Els actes de les presentacions van ser molt emotius per les persones que van fer costat i escalf a la família. Els actes van ser a Moià (Auditori de Sant Josep, 15 de desembre), Castellcir (Sala Sant Jordi, 2 de febrer) i Castellterçol (Cal Recader, 3 de febrer). Al marge dels parlaments, potser cal destacar el vídeo-reportatge, realitzat per Joan Bascompta, JBT Vídeo Editor (Manresa), on d'una manera senzilla i tendra ens va introduint en el vostre dia a dia i tot el que representa. Des d'un despertar d'un dia qualsevol, passant pels trasllats a l'escola i poder-te veure alegre i content entre els companys i companyes de classe de l'Escola Pia de Moià, juntament amb la teua mestra i tutora Lluïsa Tantiñà i l'atenció especial de la monitora i educadora que t'acompanya des de P-3, Anna Padrós.

Alguns dies, a la sortida d'escola la mare t'acompanya a les sessions de fisioteràpia on t'espera l'Anna José, la fisioterapeuta, que entre rialla i rialla et fa fer exercicis que reforcen i afavoreixen el teu benestar. Les músiques de fons del vídeo enllacen fotografies de quan eres nadó, a casa amb els avis, la visita a veure l'avi a la residència i un recull entranyable de llocs i espais acompanyat amb els pares; totes seguides formen un potent retrat de família.

En les presentacions ens va acompanyar el grup moianès Pedres Vives, format per la Glòria (directora), l'Aida, l'Emma, l'Anna i el Lluís. Una de les cançons interpretades va ser *El caminar*. L'Eva té una certa estima a aquesta cançó per una estrofa que volem compartir:

*Jo camino per la vida
per dreces sense por.
I somnio que demà
pugui fer-ho tot el món.
Les petjades que jo deixo
són la prova d'on he estat.
Siguin fites per guiar
els que els costa caminar...*

Eva i Roger signant llibres a Castellterçol
(fot. Montse Cardona)

Tot sigui dit, en la sessió de Castellterçol, l'Eva es va apuntar també a cantar i a acompanyar el grup. Va ser una agradable sorpresa i el públic assistent ho va celebrar molt.

Al marge de les presentacions, l'Eva ha estat entrevistada per di-

ferents emissores radiofòniques, com són Ràdio Castellterçol, Ona Codinenca (Sant Feliu de Codines), Cadena SER - Catalunya Central (Manresa).

Eva, amb totes aquestes vivències cal dir que esperem i desitgem que tinguis moltes sessions de presentació i entrevistes i, cosa encara més important, que el públic valori les teves paraules i el fil argumental del conte com un símbol de lluita i perseverança.

Tenim molts motius d'estar ben orgullosos de formar part d'aquesta gran comarca del Moianès, però aquesta història ens apropa a la solidaritat i en el més profund de nosaltres mateixos ha de sorgir la capacitat d'implicar-nos i fer-nos una mica nostra aquesta vivència. Podem tenir a casa un trosset de vida en forma de llibre i en llegir-lo potser entendrem que les coses importants són les vertaderes.

Voldríem acabar amb una frase de l'Eva que de ben segur va aprendre de petita i que diu molt del seu entorn: «Agraïr és molt important per a ser feliços.» Quina gran veritat! Doncs tots nosaltres serem més feliços si et donem les gràcies per les coses apreses al teu costat, per l'exemple de la teva força i la capacitat de comunicar emocions.

Un últim agraïment a Marta Capdevila pel seu treball com a il·lustradora per deixar-nos publicar un dels seus dibuixos.

Roger, el temps anirà passant, però sempre t'ha d'acompanyar la satisfacció i l'orgull de tenir l'Eva i en Quim de pares. Un orgull que t'ha d'acompanyar durant tota la vida.

Eva, Quim, Roger, endavant, aneu pel bon camí! Gràcies per compartir-lo i, com canta Txarango:

*Compta amb mi en els dies de lluita
si l'esperança et descuida.*

*Als mals passos hi haurà uns braços,
compta amb mi.*

Compteu amb tots nosaltres per a ser tots més feliços i solidaris.

*En la foscor del passat
no vam dubtar ni un moment
que la vida havia de continuar
tenint la llum per tal de no perdre'ns cap detall
a cada pas del nostre camí.*

(Eva Escalera, de *Un àngel majestuós*)

DE FORA ESTANT

Conferència a Barcelona sobre el Toll i les Toixoneres

Maria Àngels Petit i Mendizàbal

Les Toixoneres, l'any 2016

de tota la conca mediterrània. La recerca ha evidenciat algunes dades escadusseres sobre l'activitat humana neandertal a la cova, la qual cosa suposa una novetat.

La cova de les Toixoneres mostra una seqüència estratigràfica datada entre els 100.000 i 16.000 anys. Aquesta actuà com a cau de hienes, a la qual cal afegir la presència molt important d'herbívors i d'altres carnívors. Cal destacar com a novetat les evidències òssies de mamut i de rinoceront llanut. Aquí les activitats humanes en forma de fogars i restes lítiques és gran i se situa a l'entrada de la cova. Les troballes de major rellevància fins al present han estat les restes de dos infants menors de set anys i d'un adult neandertal de fa 52.000 anys. L'enigma de la presència d'aquestes restes continua essent gran: potser trobarem en el futur més restes esquelètiques, potser foren objecte de carronyeig o de canibalisme. Les ocupacions humanes periòdiques (probablement a l'estiu i a l'hivern) relacionades amb la cacera, veiem com trenquen la dinàmica d'ocupació dels carnívors de la cova.

Les excavacions a la cavitat continuaran els pròxims anys seguint quatre línies de recerca: la reconstrucció paleoecològica de l'indret, el comportament humà, l'estudi de les restes humanes (a nivell antropològic i genètic) i l'evolució del comportament dels carnívors. En aquest sentit, l'equip de treball ja ha realitzat tasques experimentals al Parc de Cabárceno (Astúries) i sobretot al Pirineu per tal de veure com els carnívors poden alterar les restes ocupacionals dels humans.

A la conferència hi assistiren l'alcalde i la regidora de Cultura de Moià.

Dins la programació de conferències que anualment organitza el Servei de Paleontologia i Arqueologia de la Generalitat de Catalunya sota l'epígraf *Tribuna d'Arqueologia*, el dia 9 de gener va tenir lloc a la sala d'actes del Palau Marc de Barcelona la conferència «Caminant entre feres: el Nen de Moià i els grans carnívors a les coves del Toll (Toll i Teixoneres, Moià, Moianès)», impartida per Jordi Rosell, tot i que originàriament figuren també com a autors Ruth Blasco i Florent Rivals.

La xerrada se centrà en les actuacions realitzades en aquests dos jaciments moianesos pel que fa als nivells paleolítics.

La cova del Toll ha proporcionat informació sobre l'ocupació de l'ós de les cavernes durant el període d'hibernació a la cova i la resta de carnívors que la freqüentaven. La col·lecció de restes d'ós de les cavernes procedent del Toll és ara per ara la més important de la península Ibèrica i

CONCURS «La qualitat és en el detall»

El formatge del Moianès

FORMATGES

MONTBRÚ

www.montbru.com

L'entrada al poble ja és lluny d'aquí, però el partit judicial és el mateix.

Entre els que identifiqueu correctament on es troba aquest element del poble de Moià farem el sorteig d'un formatge de Montbrú.

Envieu la resposta a latosca@latosca.cat (indicant nom, cognoms i número de telèfon).

La imatge del concurs anterior correspon a l'escut que hi ha a la façana de Can Rocafort, actual casa de la vila. La guanyadora ha estat Montserrat Cots Creus.

PERFILS

Anna Guiteras, historiadora de l'Amazònia boliviana

Jaume Clarà

Anna Guiteras

Durant els caps de setmana de l'any passat, Anna Guiteras Mombiola ha estat la cara visible del Museu de Moià. Al mes d'octubre, durant les vacances va viatjar fins al Beni, un dels nou departaments en què es divideix Bolívia, a la part nord-est del país, en zona amazònica. Una regió a la qual va dedicar l'any 2011 la tesi doctoral, Para una historia del Beni: un estudio socioeconómico, político e ideológico de la Amazonía boliviana, siglos XIX-XX, publicada l'any següent en forma de llibre a Bolívia (De los llanos de Mojos a las cachuelas del Beni, 1842-1938).

Per què el Beni?

Des que era petita que he volgut anar a l'Amèrica Llatina; en concret al Machu Picchu, al Perú. Ho repetia sempre. Suposo que ja llavors volia conèixer el món que hi havia més enllà de Castellterçol, on he nascut. A l'hora de triar carrera vaig pensar en el periodisme, però les preguntes que em feia remetien a entendre què

havia passat històricament en aquestes zones i el periodisme això no m'ho resol·lia. Per a les grans preguntes me n'havia d'anar a la història.

També s'hi ajunta, tot i que no en fos conscient, el fet que el meu pare estigui molt interessat en la guerra civil i tingui molts llibres d'història europea. I que la meva mare s'interessi per les diverses cultures del món. Suposo que tot això em va portar cap a estudiar història a la Universitat de Barcelona (UB).

La carrera d'història ja la devies orientar cap a l'Amèrica Llatina...

Sí, vaig agafar totes les assignatures d'història d'Amèrica que vaig poder. A la UB hi ha un departament específic d'Història d'Amèrica. Ja abans d'acabar la carrera em vaig involucrar en grups d'estudiants de doctorat, la gran majoria llatinoamericans. La interacció amb ells va fer que m'acabés adonant que les meves preguntes no es resolien amb el que havia après a la carrera.

I en acabar la carrera vas fer la tesi.

Tot i que havia mirat més sempre cap al Perú, per a la tesi Bolívia em va semblar més interessant, especialment perquè de la zona amazònica se'n sabia poca cosa. L'any 1990 hi havia hagut unes marxades indígenes que s'havien desplaçat caminant fins a La Paz per reclamar el retorn dels seus territoris i la seva dignitat, és a dir, la seva identificació com a pobles indígenes. Unes mobilitzacions que van fer que la societat boliviana s'adonés de l'existència de poblacions indígenes a l'Amazònia. Com podia ser que fins aleshores no els veiessin?, que no fossin considerades poblacions indígenes? La pregunta, però, era massa ambiciosa.

Primer havia d'entendre com Bolívia s'havia construït com a estat nació. Com, després d'independitzar-se, l'estat bolivià va ocupar, va «nacionalitzar» tot un territori que no s'havia controlat efectivament durant l'època colonial.

I això com es fa vivint aquí?

Òbviament has d'anar-hi, perquè els arxius, la documentació són allà. Per a la primera estada de recerca vaig aprofitar els diners d'una beca de col·laboració amb el Taller d'Estudis i Investigacions Andino-Amazònics, dirigit per Pilar García Jordán, de la UB, per a pagar-me el bitllet i l'allotjament durant dos mesos. M'havien dit que la documentació del departament que ocupa tota l'Amazònia s'havia cremat en els anys vuitanta, de manera que vaig començar per l'Arxiu Nacional. I en la darrera part de l'estada vaig visitar el Beni per poder conèixer el territori. A la capital, Trinidad, no hi havia historiadors pròpiament dits, però sí persones que s'han dedicat a recopilar textos escrits per la gent d'allà, de poca circulació a la resta del país.

El dia que ja tornava vaig visitar una biblioteca municipal i, tot parlant, em van dir que en un armari hi havia, literalment, «papeles viejos envenenados». Era la documentació generada pel govern del Beni

des de la seva creació, l'any 1840, i que es creia perduda. Estava amuntegada, sense cap ordre i oblidada. Resulta que els documents en millor estat havien estat salvats de la crema per l'antiga direcció de la biblioteca, però els havien fumigat perquè no es malmetessin més i, per no intoxicar-se, els van guardar en aquell armari. I això va fer que, al final, al cap de vint anys, la gent se n'hagués oblidat. Era clar que hi havia de tornar.

Amb el que tenia vaig presentar el treball per a obtenir el diploma d'estudis avançats (DEA) i que m'acreditava per a continuar amb la tesi doctoral. Vaig obtenir una beca de la Generalitat per a viatjar i un contracte pre-doctoral d'investigació pagat pel Ministeri. D'aquesta manera vaig poder estudiar les fonts que hi havia en aquest fons documental, localitzar-ne d'altres, en altres ciutats del país... i, sobretot, escriure.

Quants cops hi vas haver de tornar?

Després dels dos mesos inicials vaig tornar-hi tres mesos més, i després ja van ser estades més curtes, aprofitant la celebració de congressos on presentar els avenços de la meua recerca per buscar documentació que m'aportés informació en aspectes més concrets.

Llegat jesuïta a San Ignacio de Mojos (fot. A. Guiteras)

Com resumiries la conclusió de la teva tesi?

Cal entendre que Bolívia es va constituir com a estat independent sobre territori i població andina, però adjudicant-se jurisdicció sobre un territori enorme situat a l'est dels Andes del qual només es controlava una petita part: on hi havia les antigues missions jesuïtes de Moxos. En la tesi vaig estudiar les polítiques que van incorporar l'Amazònia a l'estat-nació: i això fa referència a l'organització político-administrativa, l'explotació dels recursos naturals, la colonització del territori i la «nacionalització» de les poblacions indígenes, en concret les que havien passat per aquest règim missional.

Tot i que la tesi va aportar noves informacions en tots aquests aspectes, per a mi l'aportació fonamental és la referent al paper de les poblacions indígenes en aquest procés de conformació regional dins la república. La idea generalment acceptada era que l'adopció del liberalisme per part dels governants bolivians havia comportat l'empitjorament de la vida d'aquests grups, essent sobreexplotats com a mà d'obra. Però gràcies a aquells documents «viejos envenenados» vaig demostrar que al llarg del segle XIX un

nombre rellevant d'indígenes van apel·lar a la seva ciutadania per participar en la vida departamental, prenent part en les decisions polítiques i, sobretot, obtenint la propietat de les seves terres. De fet, tenien molt més poder que molta de la població blanc-mestissa que no complia amb els requisits per a exercir de ciutadans. Un exercici, però, que va quedar oblidat com a conseqüència de l'adopció d'idees del positivisme i del racisme científic a finals del segle XIX i que va limitar el marge d'acció dels indígenes que van passar a ser percebuts inferiors i incivilitzats.

I després de la tesi, cap on dirigeixes la investigació?

Sense abandonar el meu interès per aquesta regió, acabada la tesi em va interessar entendre com es van construir les categories de «civilitzat» i «salvatge» per a designar aquestes poblacions, ja que, en funció de com van ser percebuts, es va legislar i es van aplicar polítiques que els van afectar. I ara el que m'interessa és entendre el procés intern que es dona dins els diferents grups, des que són expulsats els jesuïtes en 1767, deixant una nova forma d'organització social, barreja d'elements tradicionals i europeus, amb unes jerarquies socials i una organització

interna diferent segons cada missió on van ser reduïts. Des de llavors fins a mitjans del segle XX, aquestes societats han viscut canvis diversos, canvis que responen als tipus de categories amb que són identificats, que poden ser fiscals, racials, de classe. Estic estudiant com es produeixen aquests canvis: si hi ha una adaptació, una negociació, un rebuig...

Cada any, si puc, faig una estada de recerca a Bolívia més o menys llarga. Així, he localitzat nous fons documentals arreu del país. Alguns estan catalogats. La majoria no, perquè són en cases particulars, i en alguns casos en molt mal estat. He de revisar els documents un per un per a saber si són rellevants o no per a la meua recerca, i procurar salvaguardar-los..., fins i tot he acabat construint jo les prestatgeries en el cas d'un arxiu notarial. Però, al mateix temps, he pogut accedir a documentació inèdita amb què seguir aprofundint en la història de les poblacions indígenes, desmentint idees preconcebudes fortament arrelades entre la societat i lliurant els meus resultats als indígenes actuals per tal que en tinguin coneixement i en facin l'ús que considerin oportú.

I això ho fas des del mateix grup de recerca?

Després de la tesi he continuat essent membre del grup de la UB, però també m'he vinculat a altres grups de recerca de Bolívia, França i Alemanya. Amb aquest grup alemany m'hi vaig vincular després de guanyar una beca postdoctoral a la Universitat de Colònia, i amb ells vaig estar treballant sobre conceptes de ciutadania, pertinença i etnicitat. Durant l'any passat vaig ser professora associada a la UB. I aquest any m'he incorporat a la Universitat Pompeu Fabra amb un projecte propi d'investigació postdoctoral per fer la recerca que he comentat.

És fàcil anar a treballar a un lloc allunyat com el Beni?

El fet de conèixer la llengua del país és un avantatge, i per al que està escrit en les llengües pròpies s'ha de recórrer al món acadèmic. Quan hi vaig arribar no coneixia ningú, però de mica en mica vas creant xarxa. Et conviden a fer una xerrada, coneixes altres investigadors... i de mica en mica aquestes persones es van convertint en la teua família allà. El fet que molts dels fons documentals que m'interessen no estiguin en entitats públiques ha ocasionat que la seva localització fos complicada. Però un cop m'han deixat que hi treballés, he pogut dedicar-hi el

L'arxiu notarial localitzat, abans de la seva organització (fot. A. Guiteras)

Anna Guiteras lliura documents a representants del poble sirionó

temps que he volgut, sense restriccions i amb l'agraïment dels seus propietaris perquè els estava organitzant tot els papers.

Com és el Beni? Veig que és unes set vegades més gran que Catalunya i només té uns 400.000 habitants.

Bona part del territori són els «llanos de Mojos», pampa, planures naturals envoltades de bosc i, més cap al nord, bosc tropical. Hi ha molts rius, que inunden el territori en l'època de pluja. Llavors bona part de la pampa és aigua i s'ha d'anar en canoa, en barques o en avioneta. Això s'ha de tenir en compte per a entendre com viu o treballa la gent sobre el territori, on durant mig any els ramats no podran accedir a una bona part del terreny, però en canvi s'hi podrà pescar i en la part de bosc s'hi podrà caçar. Les distàncies són enormes entre poble i poble. Per a fer un recorregut que aquí faríem en seixanta minuts, allà es poden tardar hores, depenent de l'estat del camí, generalment de terra, de si plou o no, de si els rius han crescut i no es poden creuar...

Al Beni hi ha diversos nuclis, les antigues missions jesuïtes, amb població concentrada. La capital, Trinidad, té uns 120.000 habitants. A finals del segle XIX, en l'època del caudex es crearen barraques

cautxeres en la part amazònica, a partir de les quals també sorgiran altres nuclis. Després hi ha *haciendas*, amb grans extensions (200.000 hectàrees), creades pels colons arribats des de finals del segle XIX. Per altra part hi ha comunitats, amb diverses famílies vivint al costat del riu de manera dispersa. També hi ha poblacions indígenes no registrades, algunes en parcs naturals. Hi ha població que viu i treballa tota la seva vida en les *haciendas* i que en molts casos està també fora de control.

I ara al juliol coordines un simposi a Brasília.

Una part fonamental de la recerca és debatre sobre problemàtiques relacionades per tal de donar contingut a conceptes i categories útils per a comprendre processos històrics paral·lels, i d'aquí generar nou coneixement. Coordino el simposi amb un col·lega mexicà en el marc del Congrés Internacional de Pobles Indígenes. I el que ens interessa és posar en comú les accions (generalment ignorades) de les poblacions indígenes de zones de «frontera», l'espai on la colònia no es va assentar de manera efectiva: la Patagònia, l'Araucània, el Chaco, l'Amazònia, les parts selvàtiques d'Amèrica Central i el nord de Mèxic.

Creuant el riu Mamoré, de Trinidad a San Ignacio (fot. A. Guiteras)

LLETRES

Versos diversos...

Baltasar Fonts

De tant en tant, en la poesia catalana hi apareix un àngel. Joan Salvat-Papasseit n'és un, per exemple, i Màrius Torres un altre. Són uns grans lírics que escriuen uns versos empeltats de mort prematura: tots dos moren molt joves.

Màrius Torres va néixer a Lleida en 1910 i va morir a Puig d'Olena en 1942. El poema que us presento vol captar la bellesa (visual?) just abans de la destrucció, la fatalitat. L'instint de supervivència, segur, viu en els ulls.

Aviat, als asils i als bancs de la ciutat,
entrarà al cor dels pobres tot el fred que s'acosta,
i a les mans, consumides de tant d'haver captat,
la misèria i l'hivern curullaran l'almosta.

Un silenci profund i vivent com un hoste
s'instal·larà a les cambres del vell palau tancat,
i pels camins, allargassats sota la posta,
descendiran les clares nits sense pietat.

I, tanmateix, que bells, el violeta pàl·lid,
el verd brillant, encès d'or immaterial
d'aquest ponent d'octubre, orgullosament alt!

Dura beutat, que gela tot foc amb el seu hàlit!
Només, darrere els ulls, puja un vent aspre i càlid,
com d'una cova on crepités una fornal.

Fot. C.I.C. - Moià

Glossari: CURULLAR, omplir, emplenar. ALMOSTA, grapat, ració. HÀLIT, alè, buf, respiració. FORNAL, forn, fogar, farga.

MOIÀ
Avda. Zona Industrial, s/n
Tels. 93 830 12 25
93 820 77 77

AVINYÓ
Antoni Prat, s/n
Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
Ctra. de Mollet-Moià
Km. 25,400

CALEFACCIONS - INDÚSTRIES
AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ

SERVEI A DOMICILI
TELS. COMANDES :
93 830 12 25 - 93 820 77 77

EL RACÓ DIBUIXAT

Sant Cugat de Gavadons

Jordi Thos

Així veia des del camí la Creu que fa més de dos segles senyala el cementiri de Sant Cugat de Gavadons, l'església romànica que es troba al terme de Collsuspina. La creu, de robusta figura, s'alça dalt del mur sobre una base piramidal que l'estilit-

tres regles bàsiques per a evitar desen- ganys i passar-s'ho bé. La primera és ser conscient del nivell de dibuix que es té. La segona és ser conscient del temps de què es disposa, i la tercera és tenir clares les prioritats, o sigui saber identificar què t'agrada del que veus i simplificar-ho per portar-ho al paper. A vegades tinc la sensació que és el tema que et tria a tu i no al revés.

Ja estic acabant el dibuix, però he passat molt fred. Malgrat això estic content. Sento acostar-se veus i rialles. Són els companys que ja tornen. En veure'm a peu dret em pregunten: «Què fas aquí dret i tot sol?» I els mostro la creu que he dibuixat.

Vull agrair molt al Cercle Artístic del Moianès que hagi endegat aques-

Dibuix de Jordi Thos

za. Els extrems dels braços en forma de sageta són emblemàtics de la cristiandat.

Aquell dia vaig trigar força a decidir-me. Escollir què vols dibuixar és quasi com escollir amb qui vols sortir. Hi ha

tes jornades inoblidables de *sketchcrawl*. A tots els companys i companyes d'aventura, també gràcies per ser-hi. Finalment, un agraïment especial a LA TOSCA per donar a conèixer els nostres treballs.

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ

Centre de Podologia autoritzat pel Departament de Salut Plaça del Colom, 4 2n-2a // 08180 Moià

- QUIROPÒDIES (durícies, ulls de poll, ungles, ...)
- CONTROL PEU DIABÈTIC
- BERRUGUES PLANTARS
- ORTESIS DE SILICONA
- ESTUDIS BIOMECÀNICS
- PLANTILLES PERSONALITZADES
- REVISIONS INFANTILS

Cristina Homs Fargas N° Colegiada: 1456

93.820.91.55 - 659.660.348

HORES CONVINQUES

PUBLICACIONS

Llibres

Gemma Farràs. *Vida sentida: gràcies a un trastorn mental*

[S.I.]: l'autora, 2018. 252 pp.

Itinerari vital de Gemma Farràs Prat (l'Estany, 1975), en què reflexiona sobre el viure amb un trastorn obsessiu compulsiu: les pors, les inseguretats... El llibre s'estructura en tres parts: «La meua experiència de vida», «L'experiència de conviure amb una TOC» i «Pinzellades del meu procés d'autoconeixement».

Orquestra de Cambra del Moianès; Orquestra Electrònica del Vallès. *Casus belli*

[S.I.]: Ex Abrupto, 2018. 1 disc compacte (11:27)

Peça del compositor moianesenc Daniel Vallejo, presentada a la Mostra d'Art Urbà 2018 al centre cultural Roca Umbert de Granollers dedicada al 80è aniversari del final de la guerra civil. El projecte és produït per Ex Abrupto, sota la direcció de Carles Mar i Eudald Van der Pla.

DOCAT. *Què cal fer? La Doctrina Social de l'Església*

Barcelona: Editorial Claret, desembre 2018. 320 pp.

Catecisme, de la Conferència Episcopal Austràlica, editat en alemany per la Youcat Foundation (Königstein im Taunus, Alemanya, 2016), adreçat als joves —amb un pròleg del papa Francesc— i ara traduït del castellà al català pel nostre company de redacció Josep Ruaix. Compta amb l'aprovació de Mons. Joan Josep Omella, cardenal arquebisbe de Barcelona.

Revistes

—**L'Esplai**, butlletí de l'Associació de Gent Gran de Moià, núms. 256, 257 i 258 (gener, febrer i març 2019, respectivament), amb 4 pàgines cada un d'informació relacionada amb l'entitat.

—**Modilianum**, núm. 59 (2n semestre 2018), amb 112 pàgines sobre temes

històrics, més els índexs dels anys 2016-2018.

—**Cavall Fort**, núm. 1355 (1ª quinzena gener 2019), amb l'article divulgatiu «La mandíbula de Banyoles», signat per Maria Àngels Petit, i una col·laboració del dibuixant Picanyol.

Diaris

Regió7

11-1-2019

«El fiscal renuncia a acusar els alcaldes de Manresa i Moià per participar en l'1-O. Els testimonis recollits pel ministeri públic el porten a concloure que no hi van tenir cap paper».

15-1-2019

«Els bombers de Cardona i Moià han tancat onze dies els seus parcs en un mes. El conflicte laboral al departament d'Interior deixa sota mínims la capacitat del cos, que avisa que la conselleria està abusant de la sort». «49.000 alumnes del Bages, Berguedà, Moianès i Anoia participen en Anem al Teatre. Aquest mes de gener "El petit elefant" es representa a Berga, Cardona, Castellterçol, Sant Fruitós i Sant Joan».

19-1-2019

«Eduard Sánchez optarà a la reelecció a l'alcaldia de Calders a les municipals. Junts per Catalunya presenta un equip "renovat i transversal" amb "noves i joves incorporacions"».

20-1-2019

«Veïns de Moià descobreixen la ruta turística pels atractius del nucli antic. Ahir es va fer una visita guiada que va servir d'estrena de l'itinerari, que passa per 18 punts d'interès». «Si no canviava de vida podia acabar en cadira de rodes», entrevista a Nona Arola i Vera, gestora cultural en l'àmbit de la música clàssica (nascuda a Granera en 1964) i afectada per la Síndrome de Sensibilització Central.

26-1-2019

«L'Ajuntament de Moià farà directament el servei de recollida de les deixalles. El consistori no posarà el servei a licitació i el gestionarà a través de la Societat Municipal d'Aigües». «La cursa 2Turons de Moià se solidaritza amb l'Associació Grup Esclerosi Múltiple del Bages».

27-1-2019

«Els instituts de Gironella i Moià guanyen la primera fase de la VI Copa Cangur de matemàtiques».

31-1-2019

«Castellterçol celebra la seva festa major d'hivern amb la tradicional foguera».

6-2-2019

«L'empresa Emagina inicia l'estesa de la xarxa de fibra òptica a Castellterçol».

9-2-2019

«Castellterçol recull més de 6.500 quilos de menjar per al banc d'aliments en la Kedada Trail».

20-2-2019

«Detenen un home a qui es relaciona amb onze robatoris en domicilis del Moianès».

23-2-2019

«Berguedà, Moianès i Anoia són a la cua de Catalunya en percentatge d'immigració».

EL PUNT AVUI+

8-1-2019

«La Fura es refunda. La Fura dels Baus ofereix el seu mètode per a construir companyia i provar empíricament projectes d'investigació social, a Badalona».

LA VANGUARDIA

19-1-2019

«Concurs Viñas, el planter de l'òpera. Hi ha uns quants camins que porten als grans escenaris operístics, però cap de fàcil. El Concurs de Cant Tenor Viñas, amb més de mig segle d'història, és una de les millors plataformes internacionals per als aspirants».

11-2-2019

«Padrissa-Cabellut, ha nascut un tàndem. El furer i la cotitzada artista fan vibrar el públic de la Bayerische Staatsoper amb el seu muntatge de "Karl V" de Krenek. El públic de Munic dedica 13 minuts d'aplaudiments amb

merescuts braves a l'apoteòsic treball de La Fura».

25-2-2019

«Rafael Casanova va acabar fent guàrdia als Borbons», entrevista a David Hidalgo.

BREUS

Visita del conseller Buch

El dia 23 de gener el conseller d'Interior de la Generalitat, Miquel Buch, va visitar el Consell Comarcal del Moianès per signar un conveni de col·laboració per a la implantació a la comarca de la codificació comuna de les edificacions aïllades del Sistema d'Informació Geogràfica d'Emergències i Seguretat de Catalunya (SIGESCAT). El conveni permetrà de geolocalitzar les masies del Moianès, en una comarca el 80% de la superfície de la qual és bosc.

Decés de Mn. Ciuró

El dia 10 de febrer va morir a Manresa, a l'edat de vuitanta-sis anys, Mn. Joaquim

Ciuró i Ribas. Havia nascut a Castellterçol el 19 de setembre de 1932. Ordenat prevere en 1956, va ser vicari de diverses parròquies del bisbat de Vic i consiliari de la JOC. També fou capellà d'una colònia del Ter i ecònom d'una parròquia del Ripollès. Però sobretot exercí com a rector del Pont de Vilomara i Rocafort des de 1971 fins al 2010 (o sigui durant trenta-nou anys), en què es retirà al Casal de l'Església de la capital del Bages. El funeral se celebrà al Pont de Vilomara, on mossèn Joaquim deixà fonda petjada, talment que l'ajuntament posà el seu nom al Centre de Dia Municipal. Al cel sia aquest eclesiàstic moianesenc de naixement i bagenc d'adopció.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Anna Autet Duarci, filla de Núria i d'Albert, dia 29 de desembre.

Aritz Buscà Abadia, fill de Xavier i d'Elisabet, dia 9 de gener.

Dídac Alcantarilla Merino, fill de Verònica i de Marc, dia 13 de gener.

Defuncions

Jaume Roca i Fontanals, de cinquanta anys, dia 6 de gener.

Jaume Font Prat, de vuitanta-set anys, dia 31 de gener.

Concepció Antonell Codina, dia 2 de febrer.

María Teresa Alarcón Panchamé, de vuitanta-tres anys, dia 6 de febrer.

Jordi Armadans Vilaseca, de cinquanta-set anys, dia 11 de febrer.

Valeriana Sánchez López, de vuitanta-vuit anys, dia 20 de febrer.

Rosalía Zapata Álvarez, de setanta-vuit anys, dia 13 de febrer.

NECROLÒGIQUES

Un any de comiats al Museu Museu de Moià

Aquest any que hem deixat enrere i aquest principi del 2019 ha estat un any de comiats al Museu de Moià. Persones que en diferents èpoques de la institució i amb diferents graus d'involucració han treballat perquè aquesta institució tiri endavant. Parlem de les persones següents:

Pietat Molina Val, companya nostra des de l'octubre del 2005 fins a la seva jubilació l'octubre del 2013. La podíem trobar a la caseta del centre de recepció de visitants tots els dissabtes, diumenges, festius i ponts venent-nos una entrada, fent-nos una explicació abans d'entrar a la cova, servint-nos un cafè o mostrant-nos qualsevol *souvenir* de les coves per comprar. La Pietat ens va deixar el 27 d'abril del 2018. Ha estat una companya amb qui hem treballat freqüentment i la trobarem

molt a faltar. El nostre més sentit condol a tota la seva família i molt especialment a la seva filla, la Cristina, conservadora del Museu de Moià, i al Jorge, el seu marit, voluntari i col·laborador del museu.

També aquella primavera, el 14 de març del 2018, ens va deixar un col·laborador molt intens del museu, Lluís Batista Carissimi-Priori. En Lluís era el responsable de l'Àrea de Socialització de l'IPHES i arqueòleg de formació, com el seu pare, Ricard Batista. Ambdós han estimat i han treballat a les coves del Toll i al Moianès. El seu pare fou un gran descobridor de dòlmens i a ell li devem l'únic llibre publicat sobre els dòlmens del Moianès que hi ha actualment. Amb en Lluís, seguint la seva tradició i amb la seva vinculació laboral amb l'IPHES, vam treballar conjuntament en excavacions, congressos i exposicions. Les darreres exposicions de l'IPHES al Museu de Moià, «Ara fa un milió d'anys» (2016) i «Neanderlife»

(2017), havien estat comisariades per ell. Una mort sobtada, jove, a l'edat de cinquanta anys, ens va colpir fort quan estàvem treballant en una altra exposició de l'IPHES al Museu de Moià, «Darwin i l'evolució», exposició que va quedar posposada. El trobarem molt a faltar i l'enyorarem. Una abraçada molt forta al seu fill i a tota la seva família.

Ja cap a finals d'any, el 30 de novembre, en Josep M. Molist Molas ens va deixar. El Molist era un històric de les coves del Toll, un d'aquells pioners que a principis dels anys cinquanta van fer la gran descoberta: van descobrir la cova del Toll en 1952 quan es va trobar la gerra i posteriorment en 1954 es va descobrir l'entrada de la Galeria Sud. Ell va ser qui, amb un aparell rudimentari, va fer la primera topografia de la cova del Toll, de la qual tenim els seus dibuixos al museu. Una abraçada molt forta i el nostre més sentit condol a tota la seva família.

Finalment, aquest 2019 ha començat amb una colpejada forta. En Jaume Roca Fontanals, «el Pinedu», amb una mort sobtada ens va deixar el dia 7 de gener. En Jaume havia col·laborat amb nosaltres com a monitor en diverses edicions del Mercat de la Prehistòria i com a actor i monitor en la Festa Barroca. Així mateix, amb l'estreta col·laboració que el Museu de Moià té amb els Geganters i amb aquests dos gegants que ja l'any passat van celebrar el desè aniversari, el Toll i la Toixonera. Justament l'any passat en aquesta efemèride va ser l'últim cop que el Jaume va fer de monitor de tir amb arc a les coves del Toll. El nostre més sentit condol a l'Aleix i a tota la seva família.

En aquestes pàgines de LA TOSCA, des del Museu de Moià i les Coves del Toll volem tenir un recordança per tots ells, agrair-los haver format part d'aquest projecte, en el qual han deixat petjada, i dir-los ben fort que no els oblidarem.

Pietat Molina

Lluís Batista

Josep M. Molist

Jaume Roca

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

GENER 2019

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	10,2	0,5	5,3	6	0	4	NW	0,0	
De l'11 al 20	8,2	-0,2	4,0	4	0	6	NW	7,6	
Del 21 al 31	7,7	-0,7	3,5	3	0	8	W	1,0	8,6

Els dies 23 i 24 va caure 1 cm de neu cada dia.

FEBRER 2019

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	11,8	2,0	6,9	4	0	6	W	3,2	
De l'11 al 20	14,0	2,3	8,1	7	0	3	W	0,0	
Del 21 al 28	18,4	5,8	12,1	7	0	1	W	0,0	3,2

COMPARATIVA GENER-FEBRER 1919 - 2019

	Gener 1919	Gener 2019	Febrer 1919	Febrer 2019
Mitjana de les màximes	5,8	8,7	8,6	13,5
Mitjana de les mínimes	-1,9	-0,2	1,4	3,0
Temperatura mitjana	2,0	4,2	5,0	8,2
Màxima absoluta	11,0	13,7	16,0	22,4
Mínima absoluta	-6,0	-5,2	-4,0	-3,0
Pluja mensual	34,9	8,6	31,2	3,2
Pluja màxima en un dia	11,6	7,4	19,2	2,4
Dies de pluja	4	4	7	2
Dies de neu	6	2	4	0

Les dades meteorològiques de Moià actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la pàgina web de Carles Illa i Casanova, MeteoMoia.cat. També es pot seguir al Twitter: [@MeteoMoia](https://twitter.com/MeteoMoia), i al Facebook: [Meteo.Moia](https://www.facebook.com/Meteo.Moia).

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **2 de maig**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

Sopa de lletres: BAIONA, BISBE, BULL, CATALANA, CRUA, D'OU, LLENGUDA, LLONGANISSA, NEGRA, PEROL, SOBRASSADA, SOMALLA, XORIÇO.